

e-DEFTER UYGULAMA KILAVUZU

Mayıs 2024

ANKARA

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

Uygulama ve Veri Yönetimi Daire Başkanlığı (III)

Versiyon	Yayın Tarihi	Eklenen/Silinen/Değişen Bölüm	Açıklama
1.0	26.02.2015	--	Kılavuzun ilk yayım tarihi
1.1	16.04.2015	1. Belge Tipi (documentType)	Fatura kayıtlarında icmale ilişkin e-Arşiv Çözümü eklenmiştir.
1.1	16.04.2015	1. Belge Tipi (documentType)	Z raporunun kaydedilmesi ile ilgili açıklama güncellenmiştir.
1.1	16.04.2015	D. MUC KULLANIM ÖRNEKLERİ	Yabancı para kullanımına ilişkin örnek senaryolar eklenmiştir.
1.2	20.08.2015	1. Belge Tipi (documentType)	Z raporunun kaydedilmesinde değişiklik yapılmıştır. Perakende satış fişlerinin toplulaştırılmasına ilişkin bilgi eklenmiştir.
1.3	01.10.2015	1. Belge Tipi (documentType)	Z raporunun ve Perakende satış fişlerinin toplulaştırılmasına ilişkin örnek kayıt eklenmiştir.
1.4	04.03.2016	5. SM/SMMM/YMM Adı (accountantName)	SM/SMMM/YMM adı alanındaki açıklama güncellenmiştir.
1.4	04.03.2016	6. SM/SMMM/YMM Sözleşme Tipi Açıklaması	SM/SMMM/YMM Sözleşme Tipi alanındaki açıklama güncellenmiştir.
1.4	04.03.2016	18. Belge Tipi (documentType)	Döviz ve Kİyimetli Maden Alım Belgesi ile Döviz Alım Belgesinin kaydedilmesi ile ilgili açıklama eklenmiştir.
1.4	04.03.2016	18. Belge Tipi (documentType)	Döviz ve Kİyimetli Maden Satım Belgesi ile Döviz Satım Belgesinin kaydedilmesi ile ilgili açıklama eklenmiştir.
1.4	04.03.2016	18. Belge Tipi (documentType)	Belli şartlar altında birden fazla faturanın aynı yevmiye maddesine kaydedilmesine olanak getirilmiştir.
1.5	21.11.2016	9.Kontrol Numarası (UniqueId)	“Bir hesap dönemi” ibaresi “ilgili hesap dönemi” olarak değiştirilmiştir.
1.5	21.11.2016	Elektronik Deftere Ait Oluşturma Süreçleri	GİB e-Defter dizin yapısı güncellenmiştir Ayrıca yasal süresi geçen ve Başkanlıkça silinen defter ve beratların bulunduğu dizin yapısı anlatılmıştır.
1.5	21.11.2016	Elektronik Deftere Ait Oluşturma Süreçleri	Yasal yükleme süresi içerisinde yapılan berat silme işlemleri ve e-Defter uygulamasına beratları gönderilmeyen defterlerin uyumlu yazılımdan silinmesi
1.5	21.11.2016	Elektronik Deftere Ait Oluşturma Süreçleri	Elektronik defterlerin incelemeye/denetime konu olması hakkında uyarı eklenmiştir.
1.6	03.01.2018	Elektronik Bilet Kaydına İstinaden Açıklama	Belli şartlar altında birden fazla elektronik biletin aynı yevmiye maddesine kaydedilmesine olanak getirilmiştir.
1.6	03.01.2018	Elektronik Deftere Ait Oluşturma Süreçleri	Yasal yükleme süresi geçen beratlara ilişkin defterlerin hangi durumlarda yeniden oluşturulabileceğine ilişkin “Uyarı”ya eklemeler yapılmıştır.
1.7	04.10.2019	Elektronik Bilet Kaydına İstinaden Açıklama	Acentelerin, e-Biletleri tek yevmiye maddesinde nasıl kaydedeceklerine ilişkin açıklama eklenmiştir.
1.8	21.05.2021	Elektronik Deftere Ait Oluşturma Süreçleri	Defterlerin hangi durumlarda yeniden oluşturulabileceği ilgili “Uyarı” kısmı Elektronik Defter Genel Tebliği (Sıra No: 1)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sıra No: 3)'e göre revize edilmiştir.
1.9	05.04.2023	18. Belge Tipi (documentType)	Güven Damgası tâhsis edilen hizmet sağlayıcı ve aracı hizmet sağlayıcıları ile Güvenli Mobil Ödeme ve Elektronik Belge Yönetim Sistemi kullananlara birden fazla faturayı aynı yevmiye maddesine kaydetme olanlığı getirilmiştir.
1.10	11.05.2023	D. Elektronik Defterlerin Yeniden Oluşturulması Veya İkincil Kopyaların Başkanlık Sistemlerinden Temin Edilmesi	Yasal yükleme süresi geçen beratlara ilişkin açıklamalara yer verilen 29. sayfadaki “Uyarı” kısmını da ihtiva eden “D. Elektronik Defterlerin Yeniden Oluşturulması Veya İkincil Kopyaların Başkanlık Sistemlerinden Temin Edilmesi” başlıklı yeni bir bölüm eklenmiştir.
1.11	22.05.2024	C. ELEKTRONİK DEFTERE AİT OLUSTURMA SÜREÇLERİ	Elektronik defter ve berat dosyalarının eşanlı olarak Başkanlık Sistemlerine yüklenmesine yönelik açıklamalara yer verilmiştir.
1.11	22.05.2024	F. MUVAFAKATNAME İŞLEMLERİ	e-Defter Muvafakatname işlemi hakkında açıklamalara yer verilen “F. MUVAFAKATNAME İŞLEMLERİ” başlıklı yeni bir bölüm eklenmiştir.

İçindekiler

GİRİŞ.....	4
A. XBRL Nedir?	6
B. ELEKTRONİK DEFTER XML ALANLARI HAKKINDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR 7	
1. Kurum Tanımlayıcısı (Unvanı) (organizationIdentifier)	8
2. İşletme Tanımlaması (businessDescription)	8
3. Hesap Dönemi Başlangıcı (fiscalYearStart)	8
4. Hesap Dönemi Sonu (fiscalYearEnd)	9
5. SM/SMMM/YMM Adı (accountantName).....	9
6. SM/SMMM/YMM Sözleşme Tipi Açıklaması (accountantEngagementTypeDescription).....	9
7. Şube No (batchID).....	10
8. Şube Adı (batchDescription).....	10
9. Kontrol Numarası (uniqueID)	10
10. Oluşturma Tarihi (creationDate)	11
11. Doküman Açıklaması (entriesComment)	11
12. Dönem Başlangıcı (periodCoveredStart).....	12
13. Dönem Sonu (periodCoveredEnd).....	12
14. Kaynak Uygulama (sourceApplication)	12
15. Giriş Yapan Kişi (EnteredBy)	13
16. Kayıt Tarihi (enteredDate).....	13
17. Kayıt Tanıtıçısı (entryNumber)	13
18. Belge Tipi (documentType).....	14
19. Yevmiye Madde Numarası (entryNumberCounter)	26
20. Satır Numarası (lineNumber)	27
21. Yevmiye Madde Numarası (lineNumberCounter)	27
22. Yevmiye Tarihi (postingDate)	27
23. Belge Referansı (documentReference)	28
24. Belge Tipi Tanımlaması (documentTypeDescription)	28
25. Belge Numarası (documentNumber)	29
26. Belge Tarihi (documentDate)	29
27. Ödeme Yöntemi (paymentMethod).....	29
C. ELEKTRONİK DEFTERE AİT OLUŞTURMA SÜREÇLERİ.....	30
D. YASAL YÜKLEME SÜRESİ GEÇEN ELEKTRONİK DEFTERLERİN YENİDEN OLUŞTURULMASI 39	
E. MULTI CURRENCY (MUC) KULLANIM ÖRNEKLERİ	40
F. MUVAFAKATNAME İŞLEMLERİ.....	44

GİRİŞ

Bilindiği üzere, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun "Defter Tutma Yükümlülüğü" başlıklı 64 üncü maddesinde, ticari defterlerin elektronik ortamda tutulabileceği, söz konusu defterlere kayıt zamanının, onay yenileme ile açılış ve kapanış onaylarının şekli ve esaslarının Ticaret Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığınca müstereken çıkarılan tebliğle belirleneceği hükmeye bağlanmıştır.

213 sayılı Vergi Usul Kanununun 5766 sayılı Kanunun 17 nci maddesi ile değişen mükerrer 242 nci maddesinin 2 numaralı fıkrası ile Hazine ve Maliye Bakanlığı; elektronik defter, kayıt ve belgelerin oluşturulması, kaydedilmesi, iletilmesi, muhafazası ve ibrazı ile defter ve belgelerin elektronik ortamda tutulması ve düzenlenmesi uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye, elektronik ortamda tutulmasına ve düzenlenmesine izin verilen defter ve belgelerde yer olması gereken bilgileri internet de dâhil olmak üzere her türlü elektronik bilgi iletişim araç ve ortamında Hazine ve Maliye Bakanlığına veya Hazine ve Maliye Bakanlığının gözetim ve denetimine tâbi olup, kuruluşu, faaliyetleri, çalışma ve denetim esasları Cumhurbaşkanıça çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenecek olan özel hukuk tüzel kişiliğine haiz bir şirkete aktarma zorunluluğu getirmeye, bilgi aktarımında uyulacak format ve standartlar ile uygulamaya ilişkin usul ve esasları tespit etmeye, bu Kanun kapsamına giren işlemlerde kullanım usul ve esaslarını düzenlemeye yetkili kılınmıştır.

Ayrıca söz konusu fıkrada, Vergi Usul Kanunu ve diğer vergi kanunlarında defter, kayıt ve belgelere ilişkin olarak yer alan hükümlerin elektronik defter, kayıt ve belgeler için de geçerli olduğu; Hazine ve Maliye Bakanlığının, elektronik defter, belge ve kayıtlar için diğer defter, belge ve kayıtlara ilişkin usul ve esaslardan farklı usul ve esaslar belirlemeye yetkili olduğu hükmeye bağlanmıştır.

Vergi Usul Kanununun mükerrer 257 nci maddesinin birinci bendinde ise Hazine ve Maliye Bakanlığının mükellef ve meslek grupları itibarıyla muhasebe usul ve esaslarını tespit etmeye, bu Kanuna göre tutulmakta olan defter ve belgeler ile bunlara ilaveten tutulmasını veya düzenlenmesini uygun gördüğü defter ve belgelerin mahiyet, şekil ve ihtiva etmesi zorunlu

bilgileri belirlemeye, bunlarda değişiklik yapmaya; bedeli karşılığında basıp dağıtmaya veya üçüncü kişilere bastırıp dağıtmaya veya dağıttırmaya, bunların kayıtlarını tuturmaya bu defter ve belgelere tasdik, muhafaza ve ibraz zorunluluğu getirmeye veya kaldırmaya, bu Kanuna göre tutulacak defter ve düzenlenecek belgelerin tutulması ve düzenlenmesi zorunluluğunu kaldırmaya yetkili olduğu hükmə bağlanmıştır. Söz konusu maddenin üçüncü bendinde, Hazine ve Maliye Bakanlığının, tutulması ve düzenlenmesi zorunlu defter, kayıt ve belgelerin mikro film, mikro fiş veya elektronik bilgi ve kayıt araçlarıyla yapılması veya bu kayıt ortamlarında saklanması hususunda izin vermeye veya zorunluluk getirmeye, bu şekilde tutulacak defter ve kayıtların kopyalarının Hazine ve Maliye Bakanlığında veya muhafaza etmekle görevlendireceği kurumlarda saklanması zorunluluğu getirmeye, bu konuda uygulama usul ve esaslarını belirlemeye yetkili olduğu hükmə bağlanmıştır.

Diğer taraftan Vergi Usul Kanununun 175inci maddesinin son fıkrasında Hazine ve Maliye Bakanlığının, muhasebe kayıtlarını bilgisayar programları aracılığıyla izleyen mükellefler ile bu bilgisayar programlarını üreten gerçek ve tüzel kişilerce uyalması gereken kuralları ve bilgisayar programlarının içermesi gereken asgarî hususlar ile standartları ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkili olduğu hükmü yer almaktadır.

Ticari defterlere ilişkin usul ve esaslar bilindiği üzere Ticaret Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığının müşterek olarak çıkarmış olduğu 19 Aralık 2012 tarih ve 28502 sayılı Resmi gazetede yayımlanan “Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ ile açıklanmıştır. Söz konusu Tebliğ'in 23 üncü maddesin de “Elektronik ortamda tutulacak defterler ile ilgili 13/12/2011 tarihli ve 28141 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 1 Sıra Numaralı Elektronik Defter Genel Tebliği hükümleri uygulanır.” açıklamasına yer verilmiştir.

13/12/2011 tarihli ve 28141 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 1 Sıra Numaralı Elektronik Defter Genel Tebliği ile standartları yayımlanan yevmiye defteri ve defteri kebirin elektronik ortamda oluşturulması imkanı getirilmiştir. Elektronik defterle ilgili tebliğlere www.edefter.gov.tr resmi web sitesinden ulaşılmaktadır.

Elektronik defterlerde belge ve kayıtlara ilişkin usul ve esaslar, www.edefter.gov.tr internet adresimizde yayımlanan “e-Defter Paketi” içerisinde yer alan Teknik Kılavuz, Yevmiye Defteri Kılavuzu, Büyük Defter Kılavuzu, Berat Kılavuzu, Defter Raporu Beratı Kılavuzu ve Genel Açıklamalar Kılavuzunda ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Hazırlanan bu Kılavuz ile Elektronik Defter (e-Defter) uygulamasına kayıtlı olan mükellefler ve Uyumlu yazılım firmaları için dikkat edilmesi gereken hususların açıklanması amaçlanmıştır.

A. XBRL Nedir?

Elektronik Defter uygulaması kapsamında oluşturulacak Yevmiye defteri ve Büyük defter, XBRL GL taksonomisine göre oluşturulmalıdır. Bu taksonomiye ait ayrıntılar www.edefter.gov.tr sitesinde yer alan teknik kılavzlarda açıklanmıştır.

Açık bir standart olan ve lisans gerektirmeyen XBRL, finansal bilgilerin elektronik transferi için kullanılan XML tabanlı evrensel genel bir işaretleme dilidir.

Kılavuzda yer alan açıklamaların anlaşılabilmesi için XML (eXtensible Markup Language - Genişletilebilir İşaretleme Dili) ve ilgili diğer kavramlar hakkında bilgi sahibi olunması gerekmektedir.

XBRL'in nasıl çalışacağını gösteren teknik tanımlamalar XBRL International tarafından yayınlanan spesifikasyonlar ile yapılmaktadır.

İki temel spesifikasyon mevcuttur.

- XBRL- FR (Financial Reporting – Finansal Raporlama)
- XBRL- GL (Global Ledger – Global Defter)

XBRL-FR finansal bilgi kullanıcılarının raporlama mekanizmasında tüm finansal bilgileri işaretleyerek finansal raporları standart ve anlaşılır hale getirerek, raporların analiz

edilebilmesini, transfer edilebilmesini ve karşılaştırılabilmesini sağlamaktadır.

XBRL-GL defterlerle ilgilidir. Elektronik Defter uygulaması kapsamında oluşturulacak Yevmiye defteri ve Büyük defter, XBRL GL taksonomisine göre oluşturulmalıdır.

XBRL GL muhasebe işlemlerini tanımlamakta, farklı muhasebe sistemlerinin kayıtlarını tek bir standartta hazırlanmasını sağlayarak veri aktarımını kolaylaştırmakta, finansal raporların dayanağını oluşturan muhasebe kayıtlarını **şeffaf, kolay anlaşılır ve analiz** yapılabilir hale getirmektedir.

XBRL-GL Taksonomisi, bir kuruluşla ilişkin mali ve işletme bilgilerinin etkin biçimde kullanımını sağlamak amacıyla tasarlanmıştır. XBRL GL farklı muhasebe sistemlerinin ve uygulamalarının bir araya getirilmesine, analizine ve maliyet etkin bir şekilde kullanımına izin vermektedir.

XBRL GL bir hesap planının içerisindeki, yevmiye kayıtlarının veya tarih sıralamasına göre muamelelerin mali ya da mali olmayan her bilginin gösterilmesine olanak tanımaktadır. XBRL GL bilgileri bir araya getirmek için standartlaştırılmış bir hesap planına ihtiyaç duymamakta, her türlü muhasebe bilgisini geliştirdiği evrensel etiketleme sistemi aracılığı ile **tanınır ve taşınır** hale getirmektedir.

B.ELEKTRONİK DEFTER XML ALANLARI HAKKINDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Bu Kılavuzda XBRL-GL'deki bütün alanlara yer verilmemiştir. Tüm alanlara ilişkin bilgiler e-Defter Paketi içerisinde yer alan kılavuzlarda açıklanmıştır. Uygulamada, sıkılıkla yapılan yanlışlıklarını önlemek adına dikkat edilmesi gereken hususlar, aşağıdaki tablolarının **DİKKAT** kutucuklarında açıklanmıştır.

1. Kurum Tanımlayıcısı (Unvanı) (organizationIdentifier)

e-Defter uygulamasına kayıtlı mükelleflerin, unvanlarının yazıldığı alandır. Bu alana ilişkin dikkat edilmesi gereken husus, aşağıdaki tablonun “Dikkat” satırında verilmiştir.

organizationIdentifier	Kurum Tanımlayıcısı
Açıklama	İşletmeyi tanıtımaya yarayan bir referans verisinin girildiği alandır.
Kullanım	Tüzel kişiler için unvan bilgisi ticaret sicil gazetesinde yer aldığı biçimde kısaltma yapılmaksızın eksiksiz biçimde yazılmalıdır. Gerçek kişiler için adı soyadı şeklinde yazılmalıdır. Şubeli paket yüklenmek istenildiğinde Şube isminden sonra “Şubesı” ifadesi kullanılarak yazılmalıdır. Şubeli paket yüklenliğinde şube ismine ek olarak şube numarası 4 hane olarak girilmelidir.
Örnek	<gl-bus:organizationIdentifiercontextRef="journal_context">Ziraat AŞ</gl-bus:organizationIdentifier> <gl-bus:organizationIdentifiercontextRef="journal_context">A Şubesi</gl-bus:organizationIdentifier> <gl-bus:organizationIdentifiercontextRef="journal_context">0001</gl-bus:organizationIdentifier>
DİKKAT	Unvan ticaret sicil gazetesinde yer aldığı biçimde kısaltma yapılmaksızın eksiksiz biçimde yazılmalıdır. Şubeli defter oluşturulmak istenildiğinde bu etiket çoklanarak kullanılmalıdır. Sırasıyla kurum unvanı, şube ismi, şube no şeklinde etiketler oluşturulmalıdır. (bkz. Örnek kutucuğu)

2. İşletme Tanımlaması (businessDescription)

Bu alana işletmenin faaliyet konusunu gösteren “NACE” kodu yazılacaktır. Bu alana ilişkin dikkat edilmesi gereken husus, aşağıdaki tablonun “Dikkat” satırında verilmiştir.

businessDescription	İşletme Tanımlaması
Açıklama	İşletmenin faaliyet bilgisi yazılmalıdır.
Kullanım	İşletmenin faaliyet konusunu gösteren “NACE” kodu yazılmalıdır.
Örnek	<gl-bus: businessDescriptioncontextRef="journal_context">19.84.1.1.00</gl-bus: businessDescription>
DİKKAT	http://tuikapp.tuik.gov.tr/DIESS/SiniflamaSurumListeAction.do?turId=1 linkinden faaliyet koduna ilişkin detaylı bilgi alınabilir.

3. Hesap Dönemi Başlangıcı (fiscalYearStart)

Mali yılın başlangıç tarihinin yazıldığı alandır. Bir yıllık süreyi ifade eder. Bu alana ilişkin dikkat edilmesi gereken husus, aşağıdaki tablonun “Dikkat” satırında verilmiştir.

fiscalYearStart	Hesap Dönemi Başlangıcı
Açıklama	Dokümanın ilgili olduğu hesap döneminin başlangıç tarihi yazılmalıdır.
Kullanım	Hesap dönemi başlangıç tarihi 4 hane yıl 2 hane ay ve 2 hane gün olarak yazılmalıdır.
Örnek	<gl-bus:fiscalYearStartcontextRef="journal_context">2023-01-01</gl-bus:fiscalYearStart>
DİKKAT	Dönem başlangıç-bitiş tarihleri (periodcoveredstart - periodcoveredend) ile hesap dönemine (fiscalyearstart - fiscalyearend) ait tarihler birbirinden farklıdır. Hesap dönemine ait tarihler, bir hesap dönemi içerisinde oluşturulan tüm defter parçalarında aynı olmalıdır.

4. Hesap Dönemi Sonu (fiscalYearEnd)

Mali yılın bitiş tarihinin yazıldığı alandır. Bir yıllık süreyi ifade eder. Bu alana ilişkin dikkat edilmesi gereken husus, aşağıdaki tablonun “Dikkat” satırında verilmiştir.

fiscalYearEnd	Hesap Dönemi Sonu
Açıklama	Dokümanın ilgili olduğu hesap döneminin bitiş tarihi yazılmalıdır.
Kullanım	Hesap dönemi bitimi 4 hane yıl 2 hane ay ve 2 hane gün olarak yazılmalıdır.
Örnek	<gl-bus:fiscalYearEndcontextRef="journal_context">2023-12-31</gl-bus:fiscalYearEnd>
DİKKAT	Dönem başlangıç-bitiş tarihleri (periodcoveredstart - periodcoveredend) ile hesap dönemine (fiscalyearstart - fiscalyearend) ait tarihler birbirinden farklıdır. Hesap dönemine ait tarihler, bir hesap dönemi içerisinde oluşturulan tüm defter parçalarında aynı olmalıdır.

5. SM/SMMM/YMM Adı (accountantName)

SMM/MM/YMM nin adı soyadının yazıldığı alandır. Bu alana ilişkin dikkat edilmesi gereken husus, aşağıdaki tablonun “Dikkat” satırında verilmiştir.

Accountant Name	SM/SMMM/YMM Adı
Açıklama	SM/SMMM veya YMM nin adı soyadı ve unvanı yazılacaktır.
Kullanım	SM/SMMM veya YMM nin adı soyadı ve unvanı serbest metin olarak yazılacaktır.
Örnek	<gl-bus:accountantNamecontextRef="journal_context">SMMM Ali Can</gl-bus:accountantName>
DİKKAT	Bu alan accountantInformation veri grubunun altında bulunmaktadır. SM/SMMM bir işletme için defter tutuyorsa, bu alana SM/SMMM'ye ait unvan ve ad-soyad yazılacaktır. Eğer defterler işletme bünyesinde tutuyorsa, bu alana işletmenin muhasebe bölüm yetkilisinin unvanı ve adı-soyadı yazılacaktır. Diğer taraftan accountantInformation veri grubu çoğlanabilir bir alandır. İşletme, bu alanı çoklayarak defterini tutan SM/SMMM'nin yanında Tam Tasdik Sözleşmesi yaptığı Yeminli Mali Müşavirin bilgilerini de bu alana girecektir.

6. SM/SMMM/YMM Sözleşme Tipi Açıklaması (accountantEngagementTypeDescription)

Sözleşme tipi açıklaması serbest metin olarak bu alana yazılmaktadır. Bu alana ilişkin dikkat edilmesi gereken husus, aşağıdaki tablonun “Dikkat” satırında verilmiştir.

Type of EngagementDescription	Sözleşme Tipi Açıklaması
Açıklama	Sözleşme ile ilgili açıklamalar bu alana yazılacaktır.
Kullanım	Sözleşme açıklaması, Sözleşme çeşidi, Sözleşme tarihi ve numarası aralarına „,“ işaretini konularak bu alana yazılacaktır.
Örnek	<gl-bus:accountantEngagementTypeDescriptioncontextRef="journal_context">SMMM sözleşmesi, 2023-01-01, M10120</gl-bus:accountantEngagementTypeDescription>
DİKKAT	Bu alan accountantInformation veri grubunun altında bulunmaktadır. SM/SMMM bir işletme için defter tutuyorsa, bu durumda SM/SMMM ile yapılan sözleşmeye ait Sözleşme açıklaması, Sözleşme çeşidi, Sözleşme tarihi ve numarası bu alana yazılacaktır. Eğer defterler işletme bünyesinde tutuyorsa bu alana tire (-) işaretini yazılacaktır. Çünkü Sözleşme Tipi Açıklaması, şematron kontrollerine göre boş geçilmemesi gereken bir alandır. Diğer taraftan, accountantInformation veri grubu çoğlanabilir bir alandır. İşletmenin Yeminli Mali Müşavirle Tam Tasdik sözleşmesi yapması durumunda, bu alanı çoklayarak defterini tutan SM/SMMM bilgisinin yanında Yeminli Mali Müşavir ile yapılan sözleşmeye ait Sözleşme açıklaması, Sözleşme çeşidi, Sözleşme tarihi ve numarası da bu alana yazılacaktır.

7. Şube No (batchID)

Şubeli defter tutan e-Defter kullanıcıları için doldurulması gereken bir alandır. Bu alana ilişkin dikkat edilmesi gereken husus, aşağıdaki tablonun “Dikkat” satırında verilmiştir.

EntryDescription	Kayıt Açıklaması
Açıklama	Şube numarası bu elemana tutulacaktır.
Kullanım	Şube numarası 4 haneli girilecektir.
Örnek	<gl-bus:batchID contextRef="journal_context">0001</ gl-bus:batchID >
DİKKAT	e-Defter için belirlenen kurallar, şubeli defter tutulması halinde de geçerlidir. Her şube kendi içerisinde e-Defter standardına uygun oluşturulmalıdır. Şubeli defter tutulması durumunda bir şube için oluşturulan defterlerde kullanılan “şube no” hesap dönemi (Özel hesap dönemi dahil) boyunca aynı olmalı ve aylık dönemlere ait defterlerde değiştirilmemelidir. Hesap dönemi başında bir şube hangi numara ile başladıysa, hesap döneminin sonuna kadar aynı numarayla devam etmelidir. Şubenin hesap dönemi içinde kapanması durumunda, kapanan şubeye ait kapanış tarihinden sonraki dönemler için GİB'e herhangi bir berat gönderilmeyecektir.

8. Şube Adı (batchDescription)

Şubeli defter tutan e-Defter kullanıcıları için doldurulması gereken bir alandır. Bu alana ilişkin dikkat edilmesi gereken husus, aşağıdaki tablonun “Dikkat” satırında verilmiştir.

EntryDescription	Kayıt Açıklaması
Açıklama	Şube adı bu elemana tutulacaktır.
Kullanım	Şube adı şubenin adı ve “Şubesı” şeklinde tutulacaktır.
Örnekler	<gl-bus:batchDescription contextRef="journal_context">Uluslararası Şubesisi</ gl-bus:batchID > <gl-bus:batchDescription contextRef="journal_context">A Şubesi</ gl-bus:batchID >
DİKKAT	Ticaret Sicilde şube adı değişikliği olursa defter tanımlarında da bu değişiklik yapılabilir.

9. Kontrol Numarası (uniqueID)

Oluşturulan defter parçalarına verilen tekil numaradır. Bu alana ilişkin dikkat edilmesi gereken husus, aşağıdaki tablonun “Dikkat” satırında verilmiştir.

AuditNumber	Kontrol Numarası
Açıklama	İlgili dokümana ait kontrol numarası yazılacaktır. Kontrol numarası, ilgili hesap dönemi içerisinde birbirinden ayrı olarak oluşturulan defter dosyalarının müteselsiliğini ve birbirleri ile bağlanabilmelerini sağlamakaya yönelik bir numaradır.
Kullanım	3 haneli harf grubunu ifade eden doküman kodu ile 12 haneli numaranın birleşiminden meydana gelen uniqueID bu elemana yazılacaktır. 12 haneli numaranın ilk 4 hanesi dokümanın düzenlendiği yılı, sonra gelen 2 hane defterin ait olduğu ayı, kalan 6 hane ise müteselsil numarayı ifade etmektedir. 3 haneli doküman koduna, yevmiye defteri için “YEV”, büyük defter için “KEB” yazılacaktır. Dokümani düzenleyen bünyesinde aynı uniqueID birden fazla kullanılamaz.
Örnek	<gl-cor:uniqueID contextRef="journal_context">YEV202301000001</gl-cor:uniqueID> (Ocak ayına ait tek parça defterin uniqueid örneği) <gl-cor:uniqueID contextRef="journal_context">YEV202302000002</gl-cor:uniqueID>

	<p><gl-cor:uniqueIDcontextRef="journal_context">YEV202302000003</gl-cor:uniqueID> (Şubat ayına ait iki parça deftere ait uniqueid örneği)</p> <p><gl-cor:uniqueIDcontextRef="journal_context">YEV202303000004</gl-cor:uniqueID> (Mart ayına ait tek parça deftere ait uniqueid örneği)</p>
DİKKAT	<p>Her firma kendi hesap dönemi içerisinde birbirinden ayrı olarak oluşturulan defter dosyalarının müteselsiliğini hem ay hem de parça numarası bazında sağlayacaktır.</p> <p>Burada dikkat edilmesi gereken bu kontrol numarasında belirtilecek olan ay bilgisi için Ocak ayına ait numara 1 olarak atanır ve en son Aralık ayı 12 olacak şekilde müteselsil devam ettirilir.</p> <p>Kontrol numarasının en son 6 hanesindeki parça sayısına tekabül eden numara müteselsiliği ile ay bilgisindeki bu müteselsilik karıştırılmamalıdır. Örneğin yukarıdaki örnek bilgisinde şubat ayına ait iki parça defter vardır. Dolayısıyla ay bilgisi şubat olduğu için "02" olarak gösterilmiştir; son dijiteki "2" ve "3" rakamları ise o hesap dönemi içindeki parça numaralarını ifade etmektedir. Bu kural doğrultusunda defterlere kontrol numaraları verilmelidir.</p>

10. Oluşturma Tarihi (creationDate)

Defter dosyalarının oluşturulduğu tarihin yer aldığı alandır. Bu alana ilişkin dikkat edilmesi gereken husus, aşağıdaki tablonun “Dikkat” satırında verilmiştir.

CreationDate	Oluşturma tarihi
Açıklama	Dokümanın oluşturulduğu tarih yazılacaktır.
Kullanım	Dokümanın oluşturulduğu tarih 4 hane yıl, 2 hane ay ve 2 hane gün olarak yazılacaktır.
Örnek	<gl-cor:creationDatecontextRef="journal_context">2023-02-01</gl-cor:creationDate>
DİKKAT	Bu defterin oluşturulduğu tarihe tekabül etmektedir ve herhangi bir şekilde bu tarih üzerinde değişiklik yapılmamalıdır. Ayrıca şematron kontrollerinde ‘bu tarih, defterin ait olduğu aydaki dönem bitiş tarihinden (periodcoveredend) büyük veya eşit olmalıdır’ kuralı bulunmaktadır. Yani oluşturulma tarihinden sonraki tarihlere ait defter oluşturulamaz.

11. Doküman Açıklaması (entriesComment)

Kayıt açıklaması için kullanılan alandır. Bu alana ilişkin dikkat edilmesi gereken husus, aşağıdaki tablonun “Dikkat” satırında verilmiştir.

DocumentComment	Doküman Açıklaması
Açıklama	Doküman için genel bir açıklama yapılmak istenildiği takdirde bu alan kullanılabilecektir.
Kullanım	Doküman için genel bir açıklama yapılmak istenildiği takdirde bu açıklama serbest metin olarak girilecektir.
Örnek	<gl-cor:entriesCommentcontextRef="journal_context">1 Ocak 2023 - 31 Ocak 2023 arası A AŞ'ye ait Yevmiye Defteri.</gl-cor:entriesComment>
DİKKAT	<p>Bu alan serbest metin olmasına rağmen, anlaşılır ve özet bilgiyi standartlaştmak adına kılavuzdaki örnekler referans alınmalıdır. Aşağıdaki örnekler bu konuda yol gösterici olacaktır.</p> <p>“periodcoveredStart – periodcoveredEnd arası organizationIdentifier ait Doküman Belge Türü Doküman Belge Türü Yevmiye Defteri, Büyük Defter, Yevmiye Defteri Beratı, Büyük Defter Berat’larından biridir.</p> <p>Aşağıda örnekleri sunulmuştur:</p> <p>Yevmiye defteri : 1 Ocak 2023 - 31 Ocak 2023 arası A AŞ'ye ait Yevmiye defteri Yevmiye defteri beratı : 1 Ocak 2023 - 31 Ocak 2023 arası A AŞ'ye ait Yevmiye defteri beratı.</p> <p>Büyük defter (Defteri kebir) : 1 Ocak 2023 - 31 Ocak 2023 arası A AŞ'ye ait Büyük defter.</p>

	<p>Büyük defter beratı: 1 Ocak 2023 - 31 Ocak 2023 arası AAŞ'ye ait Büyük defter beratı.</p> <p>Şubeli defter oluşturuluyorsa: "periodcoveredStart – periodcoveredEnd arası organizationidentifier (kurum unvanı/gerçek kişi) + organizationidentifier (şube ismi) ait Doküman Belge Türü"</p> <p>Aşağıda örnekleri sunulmuştur:</p> <p>Yevmiye defteri : 1 Ocak 2023 - 31 Ocak 2023 arası AAŞ'nın X şubesine ait Yevmiye defteri</p> <p>Yevmiye defteri beratı: 1 Ocak 2023 - 31 Ocak 2023 arası AAŞ'nın X şubesine ait yevmiye defteri beratı</p> <p>Büyük defter (Defteri kebir) : 1 Ocak 2023 - 31 Ocak 2023 arası AAŞ'nın X şubesine ait büyük defter.</p> <p>Büyük defter beratı: 1 Ocak 2023 - 31 Ocak 2023 arası AAŞ'nın X şubesine ait büyük defter beratı.</p>
--	--

12. Dönem Başlangıcı (periodCoveredStart)

Bir defter parçasının kapsadığı dönem başlangıcını ifade etmektedir. Bu alana ilişkin dikkat edilmesi gereken husus, aşağıdaki tablonun “Dikkat” satırında verilmiştir.

PeriodCovered Start	Dönem Başlangıcı
Açıklama	XBRL dokümanının kapsadığı dönemin başlangıç tarihi yazılacaktır.
Kullanım	Dokümanın kapsadığı dönem başlangıç tarihi 4 hane yıl 2 hane ay ve 2 hane gün olarak yazılacaktır.
Örnek	<gl-cor:periodCoveredStart contextRef="journal_context">2023-01-01</gl-cor:periodCoveredStart>
DİKKAT	Oluşturulan defter parçasının, kapsadığı tarih aralığının başlangıcı yazılmalıdır.

13. Dönem Sonu (periodCoveredEnd)

Bir defter parçasının kapsadığı dönem bitişini ifade etmektedir. Bu alana ilişkin dikkat edilmesi gereken husus, aşağıdaki tablonun “Dikkat” satırında verilmiştir.

PeriodCoveredEnd	Dönem Sonu
Açıklama	XBRL dokümanının kapsadığı dönemin bitiş tarihi yazılacaktır.
Kullanım	Dokümanın kapsadığı dönem bitiş tarihi 4 hane yıl 2 hane ay ve 2 hane gün olarak yazılacaktır.
Örnek	<gl-cor:periodCoveredEnd contextRef="journal_context">2023-01-31</gl-cor:periodCoveredEnd>
DİKKAT	Oluşturulan defter parçasının, kapsadığı tarih aralığının bitisi yazılmalıdır.

14. Kaynak Uygulama (sourceApplication)

Defter ve beratları oluşturan ürüne (uyumlu yazılım) ait bilgileri içeren alandır. Bu alana ilişkin dikkat edilmesi gereken husus, aşağıdaki tablonun “Dikkat” satırında verilmiştir.

Source Application	Kaynak Uygulama
Açıklama	Dokümanı oluşturmada kullanılan ve e-Defter uygulaması kapsamında uyumluluk testini geçmiş olan yazılım ya da paket programın adı yazılacaktır.
Kullanım	Dokümanı oluşturmada kullanılan ve e-Defter uygulaması kapsamında uyumluluk testini geçmiş olan yazılım ya da paket programın adı resmi belgelerde geçtiği şekilde yazılmaktır.
Örnek	<gl-bus:sourceApplicationcontextRef="journal_context">1234567890##AAA Yazılım LTD. ŞTİ.##BBB Programı##1.0</gl-bus:sourceApplication>
DİKKAT	Uyumlu yazılım firmaları, Başkanlıkça yazılmış olan uyumluluk onay yazılarında yer alan yazılım adı ve versiyonu kullanmalıdır. Ayrıca firma unvanı ve vergi kimlik numarası bilgileri de Başkanlığı verilen en güncel yazılım uyumluluk taahhütnamesindeki bilgilerle birebir aynı olmalıdır. Yazılım adı ve versiyonu da taahhütnamedeki bilgilerle eşleşmelidir.

15. Giriş Yapan Kişi (EnteredBy)

Yevmiye kaydını oluşturan operatör bilgisine yer verilecektir. Yevmiye kaydını yapan kişiler kurum içerisinde yetkilendirme ile belirlenebilir. Bu sorumluluk mükellefin kendisindedir. Bu alana ilişkin dikkat edilmesi gereken husus, aşağıdaki tablonun “Dikkat” satırında verilmiştir.

EntryCreator	Giriş Yapan Kişi
Açıklama	Yevmiye kaydını oluşturan operatör bilgisine yer verilecektir.
Kullanım	Yevmiye kaydını oluşturan operatörün adı soyadının baş harfleri ya da adı yazılacaktır.
Örnek	<gl-cor:enteredBycontextRef="journal_context">Ali Can</gl-cor:enteredBy>
DİKKAT	Bu alana kişi adı yerine, kullanılan otomasyon sistem tanımlamaları da yazılabilir. Ancak herhangi bir durumda arka planda asıl kaydı yapan kişi bilgisinin de yetkililere detaylı olarak verilmesi konusunda kullanıcılar sorumlu olacaktır.

16. Kayıt Tarihi (enteredDate)

Yevmiye tarihi, muhasebe kaydının yapıldığı günün tarihini ifade etmektedir. Bu alana ilişkin dikkat edilmesi gereken husus, aşağıdaki tablonun “Dikkat” satırında verilmiştir.

EntryDate	Kayıt Tarihi
Açıklama	Yevmiye tarihi yazılacaktır.
Kullanım	Yevmiye tarihi 4 hane yıl 2 hane ay 2 hane gün olarak yazılacaktır.
Örnek	<gl-cor:enteredDatecontextRef="journal_context">2023-01-01</gl-cor:enteredDate>
DİKKAT	Yevmiye tarihi, muhasebe kaydının yapıldığı günün tarihini ifade etmektedir. Yevmiye tarihi ile söz konusu muhasebe kaydına esas belge üzerinde yer alan tarihler (bkz. documentdate) aynı olmak zorunda değildir. Belgelerin muhasebe kaydının yapılması ile ilgili süreler Vergi Usul Kanununda belirlenmiş olup, bu sürelerde uyulması zorunludur.

17. Kayıt Tanıtcısı (entryNumber)

Muhasebe kaydı yapılan programlarda her kayıt kendine has bir numara almaktadır. Bu numara e-Defter uygulamasında “muhasebe fiş numarası (entrynumber)” etiketi ile tanımlanmaktadır. Bu alana ilişkin dikkat edilmesi gereken husus, aşağıdaki tablonun “Dikkat” satırında verilmiştir.

EntryIdentifier	Kayıt Tanıtcısı
Açıklama	Kaydın dayandığı muhasebe fiş numarası yazılacaktır.
Kullanım	Muhasebe fiş numarası kullanıcı tarafından serbest metin olarak girilecektir.
Örnek	<gl-cor:entryNumbercontextRef="journal_context">000321</gl-cor:entryNumber>
DİKKAT	Bilindiği üzere muhasebe kaydı yapılan programlarda her kayıt kendine has bir numara almaktadır. Bu numara e-Defter uygulamasında “muhasebe fiş numarası (entrynumber)” etiketi ile tanımlanmaktadır. Ayrıca yevmiye defterinde, yevmiye madde numarası yer almaktadır (bkz. Entrynumbercounter). Muhasebe fiş numarası ile yevmiye madde numarasının aynı olma zorunluluğu bulunmamaktadır. Yazılımcılar tarafından dikkat edilmesi gereken husus: yevmiye xml yapısında entrynumber (muhasebe fiş numarası) alanı ile documentreference (Belge Referansı) alanı aynı olmalıdır.

18. Belge Tipi (documentType)

Muhasebe kaydına esas teşkil eden belgenin tipini gösteren alandır. XBRL GL muhasebe işlemlerini tanımlamakta farklı muhasebe sistemlerinin kayıtlarını tek bir standartta hazırlanmasını sağlayarak veri aktarımını kolaylaştırmakta, finansal raporların dayanağını oluşturan muhasebe kayıtlarını şeffaf, kolay anlaşılır ve analiz yapılabilir hale getirmektedir. Bu amaçla yapılacak olan muhasebe kayıtlarında kaynak belgeye ait detay bilgileri, e-Defter uygulamasında istenilmektedir.

Ayrıca 19 Aralık 2012 tarihli ve 28502 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 'Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ'e göre yevmiye maddelerinin en az aşağıdaki bilgileri içermesi şarttır:

- a) Madde sıra numarası,
- b) Tarih,
- c) Borçlu hesap,
- ç) Alacaklı hesap,
- d) Tutar,
- e) Her kaydın dayandığı belgelerin türü ile varsa tarihleri ve sayıları.

Dolayısıyla e-Defter uygulamasında her bir belgeye ait bilgilerin, tek bir yevmiye kaydında gösterilmesi esastır. e-Defter uygulamasında kullanılan standartların gereği olarak belge bilgisine ilişkin detaylar (Belge tipi, numarası ve tarihi) elektronik defterlerde gösterilmelidir. Uygulamada yer alan bazı belge tiplerinin e-Defter uygulamasında, nasıl kullanılacağına dair detaylı bilgi aşağıda açıklanmıştır. Bu açıklamalar uygulamada yapılan işlemlerin e-Defter uygulamasına nasıl uyumlu hale getirileceğine ilişkindir. Eğer aşağıdaki açıklamalarla ilgili Türk Ticaret Kanunu, Vergi Usul Kanunu vb. kanunlarda uygulanmaya ilişkin farklı bir hükmü var ise söz konusu hükümlerin uygulanacağı tabiidir. Bu belge tipi elemanına ilişkin dikkat edilmesi gereken husus, aşağıdaki tablonun "Dikkat" satırında verilmiştir.

Document Type	Belge Tipi
Açıklama	Yevmiye maddesine kaynak teşkil eden belgenin türünü gösteren elemandır.
Kullanım	e-Defter uygulamasında bu elemanda sadece aşağıdaki kavamlar kullanılacaktır. <ul style="list-style-type: none"> • check: Çek • invoice: Fatura • order-customer: Müşteri Sipariş Belgesi • order-vendor: Satıcı Sipariş Belgesi • voucher: Senet • shipment: Navlun • receipt: Makbuz • other: Diğer

	Belge tipi (documenttype)	Kayda esas belge
1	check	Çek
2	invoice	Fatura
3	order-customer	Müşteri Sipariş Belgesi
4	order-vendor	Satıcı Sipariş Belgesi
5	voucher	Senet
6	shipment	Navlun
7	receipt	Makbuz
8	other	Diğer*

* Tablo 1'de sayılan yedi belge tipinin dışında ki belgeler için "Diğer" belge türü kullanılır.

DİKKAT

Muhasebe kaydına esas teşkil eden işlem Tablo 1'de sayılan belge tiplerinden birine dayanıyorsa, bu durumda belge tipi tanımlaması bu Tablo da belirtildiği şekilde yapılmalıdır. Örneğin Fatura girişlerinde kullanılması gereken belge tipi "invoice" olacaktır. Ancak, Fatura yerine geçen belgeler için "invoice" belge tipi kullanılamaz. Örneğin Serbest Meslek Makbuzu, Fatura yerine geçen bir belge olmasına rağmen, e-Defterde "invoice" olarak değil; "other" belge tipinde gösterilmelidir. Açıklama kısmında ise "Serbest Meslek Makbuzu" olarak tanımlanmalıdır.

Tablo 1'de sayılan ilk yedi belge tipinin dışında muhasebe kaydına esas teşkil eden belgeler için "other" belge tipi kullanılır ve bu belgenin ne olduğuna dair açıklaması yapılır. Belge açıklama alanı, e-Defter xml alanlarında "documenttypedescription" alanına karşılık gelmektedir. Bu alan serbest metin olarak giriş yapılan bir alandır. Ancak belge açıklama alanına **yapılan işlemin adı** değil, doğrudan kayda esas belgenin adı yazılmalıdır. Örneğin, ücret bordrosu, teminat mektubu, sigorta polisi, dekont vb. belgeler "other (diğer)" olarak tanımlanabilecek belgelerdir. Ancak havale, eft, ödeme vb. işlem adları kayda esas belge olarak belge açıklaması alanına yazılmamalıdır.

Yazılımcıların dikkat etmesi gereken husus kayda esas teşkil eden tüm belge tipi girişlerine kendi yazılımlarında olanak vermeleridir. Ayrıca belgesiz kayıt girişlerinin de olması muhtemeldir. Dolayısıyla uyumlu yazılım firmaları, belge tipleri konusunda kullanıcılarını doğru bir şekilde yönlendirmek zorundadır.

Belge numarası ve Belge tarihi, e-Defter xml'inde sırasıyla documentnumber ve documentdate alanlarına karşılık gelmektedir. Bu elemanlar yevmiye maddesine kaynak teşkil eden belgenin numarasını ve tarihini gösteren elemanlardır. Dolayısıyla yevmiye kaydına ait tarih ve numara ile belgeye ait numara ve tarih farklı olabilir. Kayda esas belgenin üzerinde kendine ait numara ve tarih var ise, documentnumber (belge numarası) ve documentdate (belge tarihi) alanlarına belge üzerindeki bilgiler yazılmalı, bu bilgiler yerine muhasebe fişinin tarihi ve numarası **yazılmalıdır**.

Örnek	<pre><gl-cor:documentTypecontextRef="journal_context">check</gl-cor:documentType></pre> <p>Muhasebe kaydına esas teşkil eden işlem bir belgeye dayanıyorsa, mutlaka documenttype (belge tipi) alanının kullanılması gerekmektedir (bkz. Tablo-1). Ancak muhasebe kaydına esas teşkil eden işlem bir belgeye dayanmıyorsa documenttype (belge tipi) alanı elektronik defterlerde kullanılmamalıdır. Dolayısıyla muhasebe kaydına esas teşkil eden işlem bir belgeye dayanmıyorsa, belge türü, tarihi (documentdate) veya numarası (documentnumber) gibi bilgiler verilemez. Örneğin, açılış-kapanış işlemleri belgeye dayalı olmayıabilir.</p> <p>Gelir İdaresi Başkanlığı'nın yayımladığı Yevmiye Defteri Kılavuzunda aşağıdaki sekiz belge tipi tanımlanmıştır.</p> <p>Tablo-1: Belge Tipleri</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th><th>Belge tipi (documenttype)</th><th>Kayda esas belge</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td><td>check</td><td>Çek</td></tr> <tr> <td>2</td><td>invoice</td><td>Fatura</td></tr> <tr> <td>3</td><td>order-customer</td><td>Müşteri Sipariş Belgesi</td></tr> <tr> <td>4</td><td>order-vendor</td><td>Satıcı Sipariş Belgesi</td></tr> <tr> <td>5</td><td>voucher</td><td>Senet</td></tr> <tr> <td>6</td><td>shipment</td><td>Navlun</td></tr> <tr> <td>7</td><td>receipt</td><td>Makbuz</td></tr> <tr> <td>8</td><td>other</td><td>Diğer*</td></tr> </tbody> </table> <p>* Tablo 1'de sayılan yedi belge tipinin dışında ki belgeler için "Diğer" belge türü kullanılır.</p> <p>DİKKAT</p> <p>Muhasebe kaydına esas teşkil eden işlem Tablo 1'de sayılan belge tiplerinden birine dayanıyorsa, bu durumda belge tipi tanımlaması bu Tablo da belirtildiği şekilde yapılmalıdır. Örneğin Fatura girişlerinde kullanılması gereken belge tipi "invoice" olacaktır. Ancak, Fatura yerine geçen belgeler için "invoice" belge tipi kullanılamaz. Örneğin Serbest Meslek Makbuzu, Fatura yerine geçen bir belge olmasına rağmen, e-Defterde "invoice" olarak değil; "other" belge tipinde gösterilmelidir. Açıklama kısmında ise "Serbest Meslek Makbuzu" olarak tanımlanmalıdır.</p> <p>Tablo 1'de sayılan ilk yedi belge tipinin dışında muhasebe kaydına esas teşkil eden belgeler için "other" belge tipi kullanılır ve bu belgenin ne olduğuna dair açıklaması yapılır. Belge açıklama alanı, e-Defter xml alanlarında "documenttypedescription" alanına karşılık gelmektedir. Bu alan serbest metin olarak giriş yapılan bir alandır. Ancak belge açıklama alanına yapılan işlemin adı değil, doğrudan kayda esas belgenin adı yazılmalıdır. Örneğin, ücret bordrosu, teminat mektubu, sigorta polisi, dekont vb. belgeler "other (diğer)" olarak tanımlanabilecek belgelerdir. Ancak havale, eft, ödeme vb. işlem adları kayda esas belge olarak belge açıklaması alanına yazılmamalıdır.</p> <p>Yazılımcıların dikkat etmesi gereken husus kayda esas teşkil eden tüm belge tipi girişlerine kendi yazılımlarında olanak vermeleridir. Ayrıca belgesiz kayıt girişlerinin de olması muhtemeldir. Dolayısıyla uyumlu yazılım firmaları, belge tipleri konusunda kullanıcılarını doğru bir şekilde yönlendirmek zorundadır.</p> <p>Belge numarası ve Belge tarihi, e-Defter xml'inde sırasıyla documentnumber ve documentdate alanlarına karşılık gelmektedir. Bu elemanlar yevmiye maddesine kaynak teşkil eden belgenin numarasını ve tarihini gösteren elemanlardır. Dolayısıyla yevmiye kaydına ait tarih ve numara ile belgeye ait numara ve tarih farklı olabilir. Kayda esas belgenin üzerinde kendine ait numara ve tarih var ise, documentnumber (belge numarası) ve documentdate (belge tarihi) alanlarına belge üzerindeki bilgiler yazılmalı, bu bilgiler yerine muhasebe fişinin tarihi ve numarası yazılmalıdır.</p>		Belge tipi (documenttype)	Kayda esas belge	1	check	Çek	2	invoice	Fatura	3	order-customer	Müşteri Sipariş Belgesi	4	order-vendor	Satıcı Sipariş Belgesi	5	voucher	Senet	6	shipment	Navlun	7	receipt	Makbuz	8	other	Diğer*
	Belge tipi (documenttype)	Kayda esas belge																										
1	check	Çek																										
2	invoice	Fatura																										
3	order-customer	Müşteri Sipariş Belgesi																										
4	order-vendor	Satıcı Sipariş Belgesi																										
5	voucher	Senet																										
6	shipment	Navlun																										
7	receipt	Makbuz																										
8	other	Diğer*																										

Uygulamada bazı işlemlerin/belgelerin muhasebe kayıt şekilleri göz önünde bulundurularak, söz konusu işlem ya da belgelerin e-Deftere aktarılmasındaki kolaylıklarla ilgili açıklamalar eklenmiştir. Ancak bu kolaylıkların, e-Defter uygulamasına geçiş aşamasında sağlanan hususlar olduğu dikkate alınmalıdır. Ayrıca açıklanan belge/İşlemlerin dışındaki diğer tüm belgelerin, elektronik defter uygulamasında esas olan, her bir belgeye ait bilgilerin, tek bir yevmiye kaydında gösterilmesidir. Uygulamanın gelecek adımlarında XBRL taksonomisinde yapılacak güncellemeler ile yeni XML alanları oluşturulacağı göz önüne alınarak, uygulamada esas olan kayıt şecline uyum sağlanması için geçiş aşamasında kullanıcılar tarafından kendi bilgi işlem sistemlerinde gerekli çalışmaların yapılması, kullanıcılar açısından uygulamadaki zorunluluklara adaptasyonu kolaylaştıracaktır.

- **Fatura Kaydına İstinaden Açıklama**

Bilindiği üzere e-Defter uygulamasında faturaların, “18. Belge Tipi” başlığında açıklandığı gibi her bir fatura ayrı bir yevmiye maddesinde olacak şekilde kaydedilmesi gerekmektedir. Ancak, muhasebe kaydına konu edilecek faturaların, aynı mahiyette olacak şekilde grupperlendirilmesi (Örneğin mal ve hizmet satış faturaları, mal ve hizmet alış faturaları, genel gider faturaları, vb. şekilde grupperlendirilmesi) en fazla 10'ar günlük muhasebe kayıt periyodunun dikkate alınması, en fazla 100 adet faturaya yer verilmesi ve her bir faturanın ait olduğu hesabın altında ayrı ayrı gözükecek şekilde belgenin türü, tarihi ve numarasına yer verilmesi kaydıyla, bir yevmiye maddesi içinde kaydedilmesi mümkün bulunmaktadır.

Bununla birlikte, **e-Arşiv Fatura kullanıcısı olmak şartıyla** abonelik esasına göre çalışan firmalar, kargo şirketleri, Elektronik Ticarette Güven Damgası Hakkında Tebliğie istinaden Ticaret Bakanlığı tarafından kendilerine güven damgası tahsis edilen ve güven damgası aktif olan hizmet sağlayıcı ve aracı hizmet sağlayıcıları, 507 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği kapsamında Güvenli Mobil Ödeme ve Elektronik Belge Yönetim Sistemi kullananlar ile yazılı talep üzerine Başkanlıkça bu kapsamında işlem yapması uygun görülen mükellefler **e-Defter uygulaması ile ilgili belirlenmiş olan diğer düzenlemelere ve e- Arşiv raporlama dönemlerine uymak koşuluyla** birden fazla faturayı kapsayacak şekilde yevmiye kaydı yapabileceklerdir. Bu şekilde yapılan kayıtta belge tipi “other”, belge açıklaması “eArşiv fatura

icmali” olacaktır ve bu icmalin numarası ve tarih bilgisinin de yevmiye maddesinde gösterilmesi zorunludur. Ayrıca, bu icmalin e-Arşiv Raporu formatında ve aynı içerikte olması ve mali mühür ya da elektronik imza ile imzalanarak elektronik ortamda muhafaza edilmesi zorunludur.

- e-Bilet Kaydına İstinaden Açıklama

Bilindiği üzere e-Defter uygulamasında belgelerin, her bir belge ayrı bir yevmiye maddesinde olacak şekilde kaydedilmesi gerekmektedir. Ancak e-Bilet kullanıcısı olmak şartıyla havayolu, denizyolu ve karayolu biletini düzenleyen firmalar ve etkinlik biletini düzenleyen şirketler e-Defter uygulaması ile ilgili belirlenmiş olan diğer düzenlemelere uymak koşulu ile birden fazla elektronik bilet kapsayacak şekilde yevmiye kaydı düzenleyebileceklerdir. Bu şekilde yapılan kayıtta belge tipi “other”, belge açıklaması “e-Bilet icmali” olacaktır ve bu icmalin numarası ve tarih bilgisinin de yevmiye maddesinde gösterilmesi zorunludur. Ayrıca, bu icmalin e-Bilet raporu formatında ve aynı içerikte olması ayrıca mali mühür ya da elektronik imza ile imzalanarak elektronik ortamda muhafaza edilmesi zorunludur.

Acenteler ise düzenlenmesine aracılık etmiş oldukları ve 509 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğine göre kendileri için gider belgesi sayılan e-Biletleri; ilgili havayolu firmasının otomasyon sisteminden alınacak “Devre/Satış Raporu” belgesine istinaden tek bir yevmiye kaydı ile muhasebeleştirilebilirler. “Devre/Satış Raporu”nun mali mühür ya da elektronik imza ile imzalanması esas olmakla birlikte imzalanamadığı durumlarda ıslak imza ile imzalanacağı tabiidir. Bu şekilde yapılan kayıtta belge tipi “other”, belge açıklaması “Devre/Satış Raporu” olacaktır ve bu belgenin numarası ve tarih bilgisinin de yevmiye maddesinde gösterilmesi zorunludur.

- Banka İşlemlerine İstinaden Açıklama

Bilindiği üzere bankaya ait işlemlerde muhasebe kaydına esas belge dekont olmaktadır. Dekontların e-Defter uygulamasında belge tipi “other” ve belge açıklaması “dekont” olarak kaydı yapılır ve dekontun numara ve tarihinin de girilmesi zorunludur. Ancak dekont üzerinde

belge numarası-tarihi yok ise, kullanılan muhasebe programının söz konusu işleme vermiş olduğu tarih ve numara, belge numarası ve tarihi olarak yazılabilir.

Eğer bankaya ait işlemler dekont bazında tek tek muhasebeleştirilemiyorsa, bu banka işlemleri günlük olarak, banka banka ayrıştırmak koşuluyla, her bir bankadan yapılan işlemler birer muhasebe fişinde işlenebilir. e-Defterde bu kayda esas belge olarak muhasebe fişi gösterilebilir. Bu muhasebe fişi e-defter uygulamasında belge tipi “other” ve belge açıklaması “Muhasebe Fişi” olarak kaydı yapılır ve fişin numarası ve tarihi girilir.

- **Masraf listesine istinaden açıklama**

Gün içinde işletmenin ya da personelin yapmış olduğu giderlere ilişkin alınmış belgeler teknik kılavuzlarda sayılan belgelerden biriyse mutlaka belge tipi kılavuzda belirtildiği gibi olmalıdır. Örneğin, personelin yapmış olduğu giderler arasında belge olarak fatura varsa, bu fatura ayrı bir yevmiye kaydında belge türü “invoice” yani fatura olarak fatura belge tarih-numarası da yazılmak şartıyla kaydedilmelidir.

Eğer yapılan giderle ilgili belge tipi, tablo 1’de sayılan ilk yedi belge tipinden biri değil ise bir masraf formu oluşturulup e-Defter uygulamasında belge tipi “other” ve belge açıklaması “masraf formu” olarak kaydı yapılır. Ayrıca bu masraf formunun numarası ve tarihinin de girilmesi zorunludur. Bu masraf formlarında matbu bir numara ve tarih olmadığı için, oluşturulacak her bir form için müteselsil bir numara ve formun oluşturulduğu günün tarihi üzerine yazılmalıdır. Bu masraf formunda yapılan giderlere ait belgelerin detayları yer almak zorundadır. Ayrıca bu masraf formu firma kaşesi ve imzasıyla matbu olarak ya da elektronik imza/mali mühür ile elektronik ortamda muhafaza edilmek zorundadır. Elektronik ortamda tutulacak belgelerin görüntülenebilir ve doğrulanabilir şekilde muhafaza ve ibraz edilmesinden, diğer matbu belgelerde olduğu gibi, mükellef sorumludur.

- Z Raporuna İstinaden Açıklama

Ödeme kaydedici cihazlar kullanılmak suretiyle gerçekleştirilen satışlara ait gün sonu raporların esas itibariyle ayrı ayrı muhasebe kaydının yapılması gerekmektedir. Ancak aynı işletmede birden fazla ödeme kaydedici cihazın kullanılması durumunda gün sonunda her bir yazar kasadan alınan Z raporlarının, günlük olarak bir icmale bağlanıp muhasebe kaydında belge tipi “other” ve belge açıklaması “Z Raporu İcmali” olarak kaydı yapılabilir.

Bu icmalde olması gereken asgari bilgiler aşağıdaki tabloda sunulmuştur. Söz konusu icmal aşağıdaki bilgileri ihtiva etmesi şartıyla işletme ihtiyaçları çerçevesinde başka bilgileri de içerebilir.

Bir muhasebe dönemi boyunca aynı yapıda bir icmalin kullanılması Muhasebenin Temel Kavramlarında belirtilen Tutarlılık ilkesinin gereğidir. Ayrıca aşağıdaki tabloda örnek teşkil edecek şekilde veri girişleri sunulmuştur. Bu bilgiler temsili ve açıklayıcı örnek olmasi adına verilmektedir.

Mükellefin Ünvanı				Vergi Kimlik Numarası				Tarihi	Sayısı			
Ödeme Kaydedici Cihazlardan Gerçekleştirilen Günlük Satışlara Ait (Z) Raporu İcmali						11.06.2015	40					
Z raporunun				Günlük Satış Tutarının KDV Oranlarına Göre Dağılımı				KDV Tutarı (KDV Oranına Göre)				
Tarihi	Alındığı ÖKC Cihazı MF No	No'su	%1 KDV li Satışlar	%8 KDV li Satışlar	%18 KDV li Satışlar	KDV siz satışlar	TOPLAM	%1 KDV Tutarı	%8 KDV Tutarı	%18 KDV Tutarı	TOPLAM	
1.06.2015	MF- AN00803189	XXXX	250	150	2.500,00	0	2.900,00	2,48	11,11	381,36	394,94	
1.06.2015	MF- AS00803178	XXXX	30	270	1.500,00	0	1.800,00	0,3	20	228,81	249,11	
1.06.2015	MF- AS00803179	XXXX	120	40	7.000,00	0	7.160,00	1,19	2,96	1.067,80	1.071,95	
TOPLAM		<u>400</u>	<u>460</u>	<u>11.000,00</u>	<u>0</u>	<u>11.860,00</u>	<u>3,97</u>	<u>34,07</u>	<u>1.677,97</u>	<u>1.716,00</u>		
KDV Hariç Satış Tutarı		<u>396,04</u>	<u>425,93</u>	<u>9.322,03</u>	<u>0</u>	<u>10.144,00</u>						

e-DEFTER YEVMIYE KAYDI ÖRNEĞİ:

100. Z Raporu İcmali	KASA			BORÇ	ALACAK
		11.06.2015	40		11.860,00
			600.01	% 1 Li Satışlar	396,04
			Z Raporu İcmali	11.06.201 5	40
			600.02	% 8 Li Satışlar	425,93
			Z Raporu İcmali	11.06.201 5	40
			600.03	% 18 Li Satışlar	9.322,03
			Z Raporu İcmali	11.06.201 5	40
			391.01	% 1 Li Hes. KDV	3,97
			Z Raporu İcmali	11.06.201 5	40
			391.02	% 8 Li Hes. KDV	34,07
			Z Raporu İcmali	11.06.201 5	40
			391.03	% 18 Li Hes. KDV	1.677,97
			Z Raporu İcmali	11.06.201 5	40

İcmal oluşturulurken dikkat edilmesi gereken en önemli konulardan biri (Z) Raporu icmalinin numara ve tarihinin girilmesi zorunludur. Bu bilgi elektronik defter uygulamasında da verilecek bilgi olmasından ötürü önem arz etmektedir.

Tabloda görüleceği üzere yapılan işlemlerin, günlük satışlara ilişkin KDV oranlarının ve tutarlarının da (Z) Raporu icmalinde bulunması gerekmektedir. Dolayısıyla elektronik defterlerde KDV oranlarına göre ayrıştırma yapılmalı ve kayda esas belge Z raporu icmali olmalıdır. İcmal kapsamında bulunan Z raporlarının muhasebe kaydının Vergi Usul Kanunu ile belirlenen sürelerde yapılmasını temin edecek şekilde, icmalin oluşturulması ve muhasebe kaydına konu edilmesi gereği tabiidir.

- Perakende Satış Vesikalarına istinaden açıklama

Vergi Usul Kanunu kapsamında gider yazılabilen mahiyeti taşıyan perakende satış fişleri (VUK Kanunu Genel Tebliğleri ile perakende satış fişi ile tevsik edilebilmesine izin verilen giderlere ait fişler) ayrı ayrı muhasebe kaydına konu edilebileceği gibi **en fazla 10 'ar günlük muhasebe kayıt periyodu dikkate alınıp** bir icmal oluşturularak muhasebe kaydına konu edilmesi de mümkündür. Bu icmal muhasebe kaydında belge tipi "other" ve belge açıklaması "Perakende Satış Vesikaları ile Tevsik Edilen Giderler İcmali" olarak kaydedilir. Bu icmalde

olması gereken asgari bilgiler aşağıdaki tabloda temsili olarak sunulmuştur. Ayrıca tabloda örnek teşkil edecek şekilde veri girişleri sunulmuştur. Hazırlanan icmalin asgari olarak aşağıdaki bilgileri ihtiva etmesi şartıyla işletme ihtiyaçları çerçevesinde başka bilgileri de içerebilir. Bir muhasebe dönemi boyunca aynı yapıda bir icmalin kullanılması Muhasebenin Temel Kavramlarında belirtilen Tutarlılık ilkesinin gereğidir. Aşağıdaki tabloda yer alan bilgiler açıklayıcı ve temsili örnek olması adına verilmektedir. İcmal kapsamında bulunan belgelerin muhasebe kaydının, Vergi Usul Kanunu ile belirlenen sürelerde yapılmasını temin edecek şekilde, icmalin oluşturulması ve muhasebe kaydına konu edilmesi gereği tabiidir.

Perakende Satış Vesikaları ile Tevsik Edilen Giderler İcmali

Mükellefin Ünvanı: X A.Ş.			Vergi Kimlik Numarası: 1111111111		Tarih:11.06.2023	Sayı: 16
ÖKC Fişinin			Gider Ana Hesabı	KDV Dahil Tutarı	KDV'si	KDV Hariç Tutarı
Tarihi	Kimden Alındığı	No'su				
01.06.2023	M Büro Malz.	34	770	380,00	57,97	322,03
01.06.2023	Z Kirtasiye	90	770	29,00	4,40	24,60
01.06.2023	P Kirtasiye	54	770	35,00	5,30	29,70
01.06.2023	Y Kirtasiye	125	770	70,00	10,67	59,34
01.06.2023	G Bilgisayar	345	770	245,00	37,38	207,62
02.06.2023	E Temizlik Malz.	19	770	350,00	53,39	296,61
02.06.2023	K Kağıtçılık	35	770	230,00	35,08	194,92
02.06.2023	E Büro Malz.	25	770	125,00	19,07	105,93
02.06.2023	Z Kirtasiye	35	770	234,00	35,70	198,30
02.06.2023	P Kirtasiye	78	770	38,00	5,80	32,20
02.06.2023	Y Bilgisayar	87	770	75,00	11,44	63,56
02.06.2023	Z Bilgisayar	37	770	120,00	18,31	101,69
TOPLAM				1.931,00	294,51	1.636,49

İcmal oluşturulurken dikkat edilmesi gereken en önemli konulardan biri bu icmalin numara ve tarihinin girilmesi zorunludur. Bu bilgi e-Defter uygulamasında da verilecek bilgi olmasından ötürü önem arz etmektedir.

e-Defter Yevmiye Kaydı Örneği:

			BORÇ	ALACAK
	GENEL YÖNETİM			
770	GİDERLERİ			
ÖKC Fişi İcmali	11.06.2015	16	1.636,49	
	İNDİRİLECEK KDV			
191	HESABI			
ÖKC Fişi İcmali	11.06.2015	16	294,51	
	100	KASA		
		11.06.20		
	ÖKC Fişi İcmali	15	1.931,00	
		16		

- Çek bordrosuna istinaden açıklama

e-Defter uygulamasında bu Kılavuzda sayılan tüm belge tiplerinde olduğu gibi, her bir çek belgesinin de ayrı yevmiye maddelerine kaydedilmesi esastır. Ancak çek bordrosuyla da kaydı mümkün olduğundan e-Defter uygulamasında da bu bordolar üzerinden, aynı alıcı veya satıcıya ait olmak şartıyla, birden fazla çek aynı yevmiye maddesinde kaydedilebilir. Ayrıca muhasebe kaydında belge tipi “other” ve belge açıklaması “Çek bordrosu” olarak kaydı yapılır ve bu çek bordrosunun numarası ve tarihinin girilmesi zorunludur. Bu çek bordrosunda matbu bir numara ve tarih olmadığı için, oluşturulacak her bir bordro için müteselsil bir numara verilmeli ve bordronun oluşturulduğu günün tarihi üzerine yazılmalıdır. Her bir çek bordrosunda, çeklerin detayları yer almak zorundadır. Bu çek bordrosu firma kaşesi ve imzasıyla matbu olarak ya da Nitelikli Elektronik Sertifika/Mali Mühür ile elektronik ortamda muhafaza edilmek zorundadır. Elektronik ortamda tutulacak belgelerin görüntülenebilir ve doğrulanabilir şekilde muhafaza ve ibraz edilmesinden, diğer matbu belgeler de olduğu gibi, mükellef sorumludur.

- Senet bordrosuna istinaden açıklama

e-Defter uygulamasında kılavuzda sayılan tüm belge türlerinde olduğu gibi, her bir senet belgesinin de ayrı yevmiye maddelerine kaydedilmesi esastır. Ancak senet bordrosuyla da kaydı mümkün olduğundan e-Defter uygulamasında da bu bordolar üzerinden, aynı alıcı veya satıcıya ait olmak şartıyla, birden fazla senet aynı yevmiye maddesinde kaydedilebilir. Ayrıca

muhasebe kaydında belge tipi “other” ve belge açıklaması “Senet bordrosu” olarak kaydı yapılır ve bu senet bordrosunun numarası ve tarihinin girilmesi zorunludur. Bu senet bordrosunda matbu bir numara ve tarih olmadığı için, oluşturulacak her bir bordro için müteselsil bir numara verilmeli ve bordronun oluşturulduğu günün tarihi üzerine yazılmalıdır. Senet bordrolarında, senetlerin detayları yer almak zorundadır. Bu senet bordrosu firma kaşesi ve imzasıyla matbu olarak ya da Nitelikli Elektronik Sertifika/Mali Mühür ile elektronik ortamda muhafaza edilmek zorundadır. Elektronik ortamda tutulacak belgelerin görüntülenebilir ve doğrulanabilir şekilde muhafaza ve ibraz edilmesinden, diğer matbu belgelerde olduğu gibi, mükellef sorumludur.

- **Ücret Bordrosuna istinaden açıklama**

Firmalar çalışanları için aylık olarak oluşturacakları ücret bordrolarını, e-Defter uygulamasına aktarırken, tüm personel için oluşan bordroları bir listeye bağlayıp, belge tipi “other” ve belge açıklaması “Ücret Bordrosu İcmali” olarak kaydedebilir.

Ücret bordrosu icmalinin numara ve tarihinin girilmesi zorunludur. Ancak Ücret bordrosu icmalinde matbu bir numara ve tarih olmadığı için, oluşturulacak her bir icmal listesi için müteselsil bir numara verilmeli ve icmalin oluşturulduğu günün tarihi üzerine yazılmalıdır. Bu ücret bordrosu icmalinde her bir ücret bordrosunun detayları yer almalıdır. Ayrıca bu icmaller firma kaşesi ve imzasıyla matbu olarak ya da Nitelikli Elektronik Sertifika/Mali Mühür ile elektronik ortamda muhafaza edilmek zorundadır. Elektronik ortamda tutulacak belgelerin görüntülenebilir ve doğrulanabilir şekilde muhafaza ve ibraz edilmesinden, diğer matbu belgeler de olduğu gibi, mükellef sorumludur.

- **Serbest Meslek Makbuzuna istinaden açıklama**

Serbest meslek erbabının, mesleki faaliyetlerine ilişkin her türlü tahsilatı için düzenlediği belge serbest meslek makbuzudur. Bu makbuz e-Defter kılavuzunda sayılan belgeler arasında yer alan makbuz (receipt) ile karıştırılmamalıdır. Serbest meslek makbuzu sayılan belgeler arasında yer almazı için belge tipi “other” ve belge açıklaması “serbest meslek makbuzu” olarak kaydı yapılır. Ayrıca belgenin numarası ve tarihinin de girilmesi zorunludur.

- Döviz Ve Kİymetli Maden Alım Belgesine İstinaden Açıklama

e-Defter uygulamasında bu Kılavuzda sayılan tüm belge türlerinde olduğu gibi, her bir Döviz ve Kİymetli Maden Alım Belgelerinin de ayrı yevmiye maddelerine kaydedilmesi esastır. Bununla birlikte, Mali Suçları Araştırma Kurulu, Hazine Müsteşarlığı, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu ile Kambiyo Mevzuatına ait diğer mevzuatla belirlenen hükümler uyarınca, Döviz ve Kİymetli Maden Alım Belgelerinde (Döviz Alım Belgesi, Kİymetli Maden Alım Belgesi, Döviz ve Kİymetli Maden Alım Belgesi) döviz/kıymetli maden satan gerçek kişi veya kuruluşun adı-soyadı/unvanı ve vergi kimlik numarasının belirtilmesine gerek bulunmayan durumlarda birden fazla Döviz ve Kİymetli Maden Alım Belgelerinin bir icmale bağlanarak e-Deftere kayıt edilmesi mümkündür. Döviz ve Kİymetli Maden Alım Belgelerinin günlük olarak bir icmale bağlanarak muhasebe kaydı yapılrken belge tipi “other” ve belge açıklaması “Döviz ve Kİymetli Maden Alım Belgeleri İcmali olarak belirtilmelidir. Ayrıca kayıtlarda Döviz ve Kİymetli Maden Alım Belgeleri numarası ve tarihinin de girilmesi zorunludur. Döviz ve Kİymetli Maden Alım Belgeleri İcmalinde matbu bir numara ve tarih olmadığı için, oluşturulacak her bir Döviz ve Kİymetli Maden Alım Belgeleri icmaline hesap dönemi başından itibaren 1'den başlayacak şekilde numara verilmeli ve hesap dönemi sonuna kadar müteselsil bir şekilde ilerlemelidir. Döviz ve Kİymetli Maden Alım Belgeleri İcmaline verilen numara ve icmalin oluşturulduğu günün tarihi aşağıdaki tabloda yer alan formata uygun olarak belgenin üzerine yazılmalıdır.

Bu icmalde olması gereken asgari bilgiler aşağıdaki tabloda sunulmuştur. Söz konusu icmal tablodaki bilgileri ihtiyaç etmesi şartıyla işletme ihtiyaçları çerçevesinde başka bilgileri de içerebilir.

Bir muhasebe dönemi boyunca aynı yapıda bir icmalin kullanılması Muhasebenin Temel Kavramlarında belirtilen Tutarlılık ilkesinin gereğidir. Ayrıca aşağıdaki tabloda örnek teşkil edecek şekilde veri girişleri sunulmuştur. Bu bilgiler temsili ve açıklayıcı örnek olması adına verilmektedir.

Döviz ve Kiyemetli Maden Alım Belgeleri İcmali

Mükellefin Unvanı		Mükellefin Vergi Kimlik Numarası		İcmal Tarihi		İcmal Numarası	
Sıra No	Belge Tarihi	Belge Numarası	Döviz cinsi	Döviz miktarı	Döviz Kuru	TL Karşılığı	Döviz Karşılığı
1	01.01.2016	1	Dolar	10	2.918	29,18	10
2	01.01.2016	2	Euro	20	3,07	61,4	20

- Döviz ve Kiyemetli Maden Satım Belgesine istinaden açıklama

e-Defter uygulamasında kılavuzda sayılan tüm belge türlerinde olduğu gibi, her bir Döviz ve Kiyemetli Maden Satım Belgelerinin de ayrı yevmiye maddelerine kaydedilmesi esastır. Bununla birlikte, Mali Suçları Araştırma Kurulu, Hazine Müsteşarlığı, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu ile Kambiyo Mevzuatına ait diğer mevzuatla belirlenen hükümler uyarınca, Döviz ve Kiyemetli Maden Satım Belgelerinde (Döviz Satım Belgesi, Kiyemetli Maden Satım Belgesi, Döviz ve Kiyemetli Maden Satım Belgesi) döviz/kiyemetli maden alan gerçek kişi veya kuruluşun adı-soyadı/unvanı ve vergi kimlik numarasının belirtilmesine gerek bulunmayan durumlarda birden fazla Döviz ve Kiyemetli Maden Satım Belgelerinin bir icmale bağlanarak e-Deftere kayıt edilmesi mümkündür. Döviz ve Kiyemetli Maden Satım Belgelerinin günlük olarak bir icmale bağlanarak muhasebe kaydı yapılrken belge tipi "other" ve belge açıklaması "Döviz ve Kiyemetli Maden Satım Belgeleri İcmali olarak belirtilmelidir. Ayrıca kayıtlarda Döviz ve Kiyemetli Maden Satım Belgeleri numarası ve tarihinin de girilmesi zorunludur. Döviz ve Kiyemetli Maden Satım Belgeleri İcmalinde matbu bir numara ve tarih olmadığı için, oluşturulacak her bir Döviz ve Kiyemetli Maden Satım Belgeleri icmaline hesap dönemi başından itibaren 1'den başlayacak şekilde numara verilmeli ve hesap dönemi sonuna kadar müteselsil bir şekilde ilerlemelidir. Döviz ve Kiyemetli Maden Satım Belgeleri icmaline verilen numara ve icmalin oluşturulduğu günün tarihi aşağıdaki tabloda yer alan formata uygun olarak belgenin üzerine yazılmalıdır.

Bu icmalde olması gereken asgari bilgiler aşağıdaki tabloda sunulmuştur. Söz konusu icmal tablodaki bilgileri ihtiva etmesi şartıyla işletme ihtiyaçları çerçevesinde başka bilgileri de içerebilir.

Bir muhasebe dönemi boyunca aynı yapıda bir icmalin kullanılması Muhasebenin Temel Kavramlarında belirtilen Tutarlılık ilkesinin gereğidir. Ayrıca aşağıdaki tabloda örnek teşkil edecek şekilde veri girişleri sunulmuştur. Bu bilgiler temsili ve açıklayıcı örnek olmasi adına verilmektedir.

Döviz ve Kıymetli Maden Satım Belgeleri İcmali

Mükellefin Unvanı		Mükellefin Vergi Kimlik Numarası		İcmal Tarihi		İcmal Numarası	
Sıra No	Belge Tarihi	Belge Numarası	Döviz cinsi	Döviz miktarı	Döviz Kuru	TL Karşılığı	Döviz Karşılığı
1	01.01.2016	1	Dolar	10	2.918	29,18	10
2	01.01.2016	2	Euro	20	3,07	61,4	20

19. Yevmiye Madde Numarası (entryNumberCounter)

Yevmiye maddelerine müteselsil verilen sıra numarasıdır. Bu alana ilişkin dikkat edilmesi gereken husus, aşağıdaki tablonun “Dikkat” satırında verilmiştir.

EntryNumber Counter	Yevmiye Madde Numarası
Açıklama	Yevmiye madde numarası yazılacaktır.
Kullanım	Yevmiye madde numarası hesap dönemi başlangıcında “1”den başlatılacak ve izleyen her yevmiye maddesi (entryHeader) için müteselsil olarak kullanılacaktır.
Örnek	<gl-cor:entryNumberCounter decimals="INF" contextRef=" journal_context" unitRef="countable">1</gl-cor:entryNumberCounter>
DİKKAT	<p>Yevmiye madde numarası yevmiye defterinde olması gereken ve hesap dönemi başında 1'den başlatılan ve hesap döneminin sonuna kadar müteselsil devam eden bir sıra numarasıdır. Bu numara her yevmiye defteri parçasında müteselsil ilerlemelidir.</p> <p>Şematronda bir defter parçası içerisindeki yevmiye madde numaralarının müteselsil bir şekilde ilerleyip ilerlemediği kontrol edilmektedir. Yazılımcıların dikkat etmesi gereken husus ise yevmiye madde numaralarının hesap dönemi içerisinde oluşturulan defter parçaları arasında da müteselsil bir şekilde ilerleyip ilerlemediğinin kontrolünün yapılmasıdır. Yevmiye madde numaralarının müteselsil bir şekilde ilerlemediği tespit edilirse kullanıcıya hata mesajı verilerek hatanın düzeltilmesi sağlanmalıdır.</p> <p>Örneğin, 1 Ocak- 31 Aralık hesap dönemini kullanan bir mükellefin Ocak ayına ait en son defter parçasında yevmiye madde numarası 100 de bittiysse, Şubat ayının ilk parçası 101 yevmiye madde numarasından başlatılmalıdır.</p> <p>Hesap dönemi içerisinde e-Defter uygulamasına yapılan geçişlerde de bilindiği üzere geçiş tarihinden itibaren 1 aylık süre içerisinde kağıt defterin kapanış tasdikinin yapılması gerekmektedir. Dolayısıyla kapanış tasdiki yapılan kağıt defterin yevmiye maddesi devam etmeyeceğinden, hesap dönemi içerisinde oluşturulacak ilk elektronik defterde yevmiye madde numarası 1'den başlatılmalıdır.</p> <p>Uyumlu yazılımlar tarafından entrynumbercounter ile linumbercounter alanlarının eşit olup olmadığı kontrolü yapılmalıdır. Bu husus şematronda da kural olarak yer almaktadır.</p>

20. Satır Numarası (lineNumber)

Yevmiye maddesinin her bir satırına verilen müteselsil numaradır. Bu alana ilişkin dikkat edilmesi gereken husus, aşağıdaki tablonun “Dikkat” satırında verilmiştir.

LineNumber	Satır Numarası
Açıklama	Kaydın bulunduğu yevmiye satırına (entryDetail) verilen müteselsil numaradır.
Kullanım	Hesap dönemi başlangıcından sonuna kadar yevmiye defterinin her bir satırı için 1 den başlayıp müteselsil devam eden numara yazılacaktır.
Örnek	<gl-cor:lineNumbercontextRef="journal_context">1</gl-cor:lineNumber>
DİKKAT	<p>Satır numarası yevmiye defterinde olması gereken ve hesap dönemi başında 1'den başlatılan ve hesap döneminin sonuna kadar müteselsil devam eden bir sıra numarasıdır. Bu numara her yevmiye defteri parçasında müteselsil ilerlemelidir.</p> <p>Şematronda bu müteselsilliği sağlayan kural sadece bir defter parçası içerisindeki müteselsilik kontrolüdür. Yazılımcıların dikkat etmesi gereken hesap dönemi içerisinde oluşturulan her bir defter parçası arasında da bu müteselsiliğin devam ettirilmesi kontrolünün yapılmasıdır.</p> <p>Hesap dönem içerisinde e-Defter uygulamasına yapılan geçişlerde, oluşturulacak ilk e-Defterde satır numarası 1'den başlatılmalıdır.</p>

21. Yevmiye Madde Numarası (lineNumberCounter)

Bu alana ilişkin dikkat edilmesi gereken husus, aşağıdaki tablonun “Dikkat” satırında verilmiştir.

LineNumberCounter	Yevmiye Madde Numarası
Açıklama	Satırın ait olduğu yevmiye maddesinin numarası yazılacaktır.
Kullanım	Yevmiye satırı ile yevmiye madde numarası bağlantısı bu eleman aracılığı ile kurulacağından her yevmiye satırı için ilgili yevmiye madde numarası yazılacaktır.
Örnek	<gl-cor:lineNumberCounterdecimals="INF" contextRef="journal_context" unitRef="countable">4</gl-cor:lineNumberCounter>
DİKKAT	e-Defter xml alanlarından entrynumbercounter ile linenumbercounter alanlarının birbirine eşit olması gerekmektedir. Bu eşitliğin sağlanıp sağlanmadığı Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından yayımlanmış olduğu şematron kurallarıyla kontrol edilmektedir. Yazılımcılar, şematron kurallarının yer aldığı dosyalara www.edefter.gov.tr sitesindeki e-Defter paketinden ulaşabilirler.

22. Yevmiye Tarihi (postingDate)

Kaydın yapıldığı tarihtir. Bu alana ilişkin dikkat edilmesi gereken husus, aşağıdaki tablonun “Dikkat” satırında verilmiştir.

PostingDate	Yevmiye Tarihi
Açıklama	Yevmiye tarihi yazılacaktır.
Kullanım	Yevmiye tarihi 4 hane yıl, 2 hane ay ve 2 hane gün şeklinde yazılacaktır.
Örnek	<gl-cor:postingDatecontextRef="journal_context">2023-01-01</gl-cor:postingDate>
DİKKAT	Bu alana, 1 Sıra No.lu Elektronik Defter Genel Tebliğinde belirtilen e-Defter ve berat yükleme sürelerine

	<p>göre değil; Türk Ticaret Kanunu ve Vergi Usul Kanununa göre kayıtların işlenmesi için belirlenen süreler göz önünde bulundurularak giriş yapılmalıdır.</p> <p>Mezcur Tebliğde belirtilen e-Defter dosyalarının ve berat dosyalarının yüklenme süreleri; e-Defter dosyalarının oluşturulması, imzalanması/onaylanması, oluşturulan e-Defterlerin teknik kontrollerden geçirilmesi, gerçekleştirilen muhasebe kayıtlarının tamamının oluşturulan e-Defter dosyalarında bulunup bulunmadığının kontrol edilmesi ve e-Defter dosyalarına ait berat dosyalarının oluşturulması, imzalanması ve bu e-Defter dosyalarının ve berat dosyalarının Başkanlık sistemine yüklenmesi için öngörülen azami sürelerdir.</p>
--	---

23. Belge Referansı (documentReference)

Muhasebe içi takip numarası, belge referansı olarak kullanılmaktadır. Bu alana ilişkin dikkat edilmesi gereken husus, aşağıdaki tablonun “Dikkat” satırında verilmiştir.

Document Reference	Belge Referansı
Açıklama	Belgenin ilişkili olduğu muhasebe fiş numarası yazılacaktır.
Kullanım	Muhasebe fiş numarası kullanıcı tarafından serbest metin olarak yazılacaktır.
Örnek	<gl-cor:documentReferencecontextRef="journal_context">000421</gl-cor:documentReference>
DİKKAT	Bu alana girilen değer kayıt tanıtıcısı (entrynumber) alanı ile eşit olmalıdır (bkz. entrynumber).

24. Belge Tipi Tanımlaması (documentTypeDescription)

Belge tipi alanına “other” yazılmış ise belgeye ilişkin tür bilgisi yazılacaktır. Doküman Tipi Açıklaması, serbest metin olarak bu alana yazılmaktadır. Bu alana ilişkin dikkat edilmesi gereken husus, aşağıdaki tablonun “Dikkat” satırında verilmiştir.

DocumentTypeDescription	Belge Tipi Tanımlaması
Açıklama	documentType alanına “other” yazılmış ise belgeye ilişkin tür bilgisi yazılacaktır.
Kullanım	Belge tipinin açıklaması serbest metin olarak yazılacaktır.
Örnek	<gl-cor: documentTypeDescriptioncontextRef="journal_context">Sigorta Poliçesi</gl-cor: documentTypeDescription>
DİKKAT	Bu alan serbest metin olarak giriş yapılan bir alandır. Ancak açıklama alanına yapılan işlemin adı değil, doğrudan kayda esas belgenin adı yazılmalıdır. Örneğin, ücret bordrosu, teminat mektubu, sigorta poliçesi, dekont vb. belgeler “other (diğer)” olarak tanımlanabilecek belgeler bu açıklama alanına yazılabilir ifadelerdir. Ancak havale, eft, ödeme vb. işlem adları kayda esas belge olarak bu açıklama alanına yazılmamalıdır. Eğer yapılan işleme ilgili açıklama girilmek isteniyorsa “entrycomment” alanı, XBRL’de kayıt açıklamasına tekabül etmektedir.

25. Belge Numarası (documentNumber)

Muhasebe kaydına esas teşkil eden kaynak doküman tanımlamasında kullanılan numaradır. Bu alana ilişkin dikkat edilmesi gereken husus, aşağıdaki tablonun “Dikkat” satırında verilmiştir.

DocumentNumber	Belge Numarası
Açıklama	Yevmiye maddesine kaynak teşkil eden belgenin numarasını gösteren elemandır.
Kullanım	Yevmiye maddesine kaynak teşkil eden belgenin numarası serbest biçimde yazılacaktır.
Örnek	<gl-cor:documentNumbercontextRef="journal_context">AD12375</gl-cor:documentNumber>
DİKKAT	Kayda esas teşkil eden belgenin üzerinde yer alan numara bu alana yazılmalıdır. Belge numarası alanına matbu belgenin üzerinde yer alan numara yazılmalıdır. Eğer matbu belge üzerinde numara yer almıyorsa kayda esas teşkil eden belgeye firma tarafından verilen müteselsil numara yazılmalıdır. e-Fatura kullanıcıları bu alana e-Faturanın ETTN numarasını değil, fatura ID'sini girmelidir.

26. Belge Tarihi (documentDate)

Muhasebe kaydına esas teşkil eden kaynak doküman tanımlamasında kullanılan tarihtir. Bu alana ilişkin dikkat edilmesi gereken husus, aşağıdaki tablonun “Dikkat” satırında verilmiştir.

DocumentDate	Belge Tarihi
Açıklama	Yevmiye maddesine kaynak teşkil eden belgenin tarihini gösteren elemandır.
Kullanım	Yevmiye maddesine kaynak teşkil eden belgenin tarihi, 4 hane yıl, 2 hane ay, 2 hane gün şeklinde yazılacaktır.
Örnek	<gl-cor:documentDatecontextRef="journal_context">2011-03-31</gl-cor:documentDate>
DİKKAT	Muhasebe programlarının kaydın yapıldığı tarih ile belge üzerindeki tarih aynı olmak zorunda değildir. Kayıt için yasal süreler dikkate alınmalıdır. Ayrıca ibraz edilecek belgenin tarihi ne ise defterde documentdate alanına aktarılması gereken belgenin üzerindeki tarihtir.

27. Ödeme Yöntemi (paymentMethod)

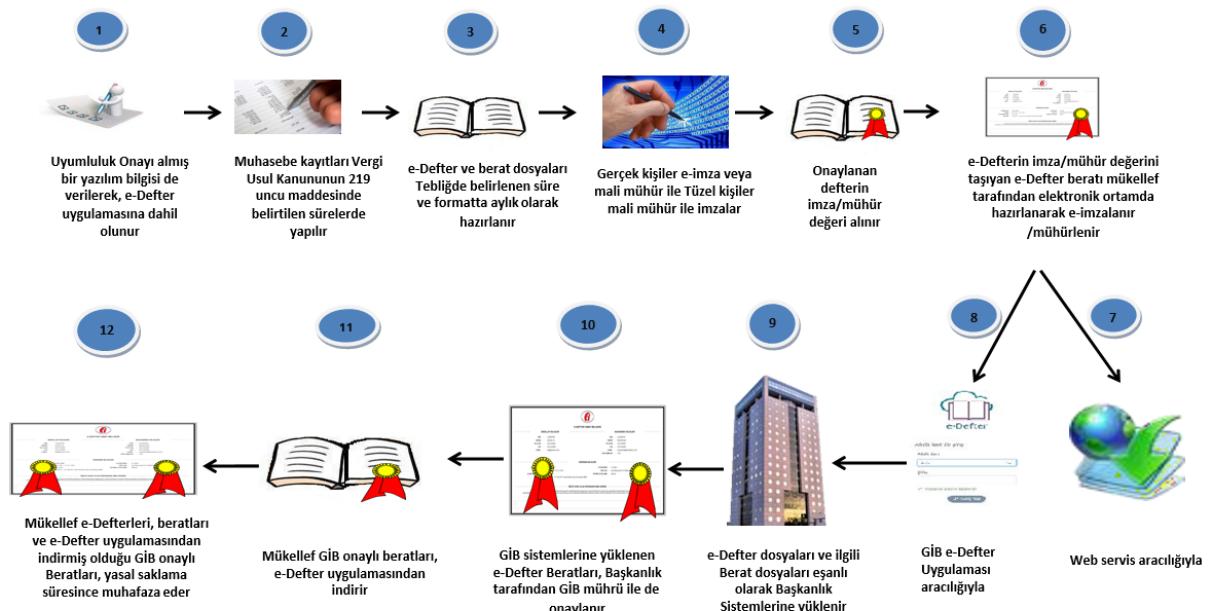
Ödeme/tahsilat bilgisinin yazıldığı alandır. Bu alana ilişkin dikkat edilmesi gereken husus, aşağıdaki tablonun “Dikkat” satırında verilmiştir.

PaymentMethod	Ödeme Yöntemi
Açıklama	Ödeme yöntemi yazılacaktır.
Kullanım	İşletmenin yaptığı ödemeler yanında işletmeye yapılan ödemelere de bu alanda yer verilecektir. Ödeme yöntemi bilgisi serbest metin biçiminde yazılacaktır.
Örnek	gl-bus:paymentMethodcontextRef="journal_context">Banka</gl-bus:paymentMethod>
DİKKAT	Ödeme ya da tahsilat yapıldıysa bu alan kullanılmalıdır. Bu alana sadece ödeme türünü ifade edecek bilgi girişi yapılmalıdır. Örneğin nakit, banka, kredi kartı, çek, senet.

C. ELEKTRONİK DEFTERE AİT OLUŞTURMA SÜREÇLERİ

e-Defter uygulamasında yapılan geliştirme ile birlikte, 22.5.2024 tarihi itibarıyla yüklenecek paketler için geçerli olmak üzere; e-Defter dosyalarının ve berat dosyalarının “eşanlı olarak” Gelir İdaresi Başkanlığı Bilgi İşlem Sistemine yüklenmesi gerekmektedir.

e-Defter ve berat dosyalarının oluşturulma ve eşanlı olarak Gelir İdaresi Başkanlığı Bilgi İşlem Sistemine yüklenme süreci Şekil-1’de özet olarak sunulmuştur.

Şekil-1: e-Defter ve Berat Dosyaları Oluşturma Süreçleri

Adım 1 - 2 - 3: e-Defterler aylık dönemler itibarıyla oluşturulur. e-Defter Uygulaması ile 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 219 uncu maddesinde hüküm altına alınan muhasebe kayıt zamanına ilişkin bir değişiklik öngörülmemektedir. Kayıtların öteden beri olduğu gibi, Vergi Usul Kanununda belirlenen süreler dahilinde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Aylık dönemler itibarıyla oluşturulan muhasebe kayıtları, uyumlu yazılım programları aracılığıyla tebliğ ve kılavuzlarda belirtilen standartlarda ve XBRL formatında XML olarak e-Deftere dönüştürülür. Öncelikle Yevmiye defteri oluşturulmalı, ardından Yevmiye defteri üzerinden Büyük defter dosyası oluşturulmalıdır. Yevmiye defteri ile Büyük defter içerisindeki mali kayıtlar birebir aynı olmalıdır. Örneğin; 1-10 Ocak 2024 tarihlerine ait Yevmiye defterinin, Büyük defteri de aynı şekilde 1-10 Ocak 2024 tarihlerini ve aynı yevmiye maddelerini kapsamalıdır.

Adım 4: Oluşturulan XML dosya yani e-Defter dosyası, tüzel kişiler tarafından Mali mühür, gerçek kişiler tarafından ise Mali Mühür veya Nitelikli Elektronik Sertifika ile imzalanır. Bu sayede oluşturulan e-Defterin kaynağının değişmezliği ve bütünlüğü sağlanmış olur.

Uyumlu yazılım firmaları, imzalama işleminden sonra, oluşan e-Defter dosyasını muhakkak Başkanlığın yayımlamış olduğu güncel şema ve şematron kontrollerinden geçirmelidir. Bu kontrollerin, Başkanlıktan onay almış uyumlu yazılım programları aracılığıyla yapılması gerekmekte olup aksi takdirde sorumluluk mükellef ile birlikte Uyumlu yazılım firmalarına da ait olacaktır. Şema ve şematron kontrollerinden geçemeyen defterin, berat dosyası hiçbir şekilde oluşturulmamalıdır. Ayrıca Uyumlu yazılım firmaları alınan hataları toplu ve anlaşılır bir dilde mükellefe sunmalıdır. Hatalar düzeltildikten sonra defter yeniden oluşturularak imzalanmalı, şema ve şematron kontrolünden yeniden geçirilerek sürece devam edilmelidir.

Şema ve şematron hatalarının veya defter oluşturulmadan önce uyumlu yazılım programlarının yaptığı ön kontroller sonucunda çıkan hataların, mükellefler tarafından düzeltilerek, e-Defter ve berat dosyası oluşturma sürecinin yeniden başlatılması gerekmektedir. Mükellef kaynaklı hatalı veriye veya şema şematron kontrolü sonucunda alınan hataya, Uyumlu yazılım programı tarafından müdahale edilmemesi; doğrudan uyarı mesajları ile mükellefin yönlendirilmesi ve hatanın mükellef tarafından düzeltilmesinin sağlanması gerekmektedir.

Not: Uyumlu yazılım firmaları www.edefter.gov.tr sitesinde yer alan e-Defter paketinden güncel şema, şematron ve xslt dosyalarına ulaşabilirler.

Adım 5 - 6: Defterlerin oluşturulmasının ardından, bu defterlere ait berat dosyaları oluşturulmalıdır. Berat dosyaları, deftere ait mali kayıtlar hariç olmak üzere bazı özet bilgileri (deftere ait imza/mühür değeri, firma bilgileri, muhasebeci bilgileri, oluşturulan defterin türü ve dönemine ait bilgiler, beratın kendi imza değeri) taşıyan bir elektronik belgedir. Yevmiye Defteri için ayrı, Büyük Defter için ayrı berat dosyası oluşturulmalıdır.

Şema ve şematron kontrolünden başarıyla geçen defterin ilişkili olduğu berat dosyasının içerisinde, deftere ait imza/mühür değeri bulunmaktadır. Bu imza/mühür değeri defter ile berat dosyasının eşleştirilmesinde kullanılan bir anahtardır. Oluşturulan defterin imza/mühür değerini taşıyan berat dosyası, tüzel kişiler için Mali Mühür, gerçek kişiler için ise Nitelikli Elektronik Sertifika veya Mali Mühür ile imzalanır. Defterlerde olduğu gibi berat dosyaları için de şema ve şematron kontrolleri yapılmalıdır. Bu kontroller yine aynı şekilde yazılım uyumluluk onayı alan firmaların sorumluluğundadır. Eğer şema ve şematron kontrolü sonucu hata alınırsa uyumlu yazılım programı alınan hataları toplu ve anlaşılır bir dilde kullanıcıya sunmalıdır. Hatalar düzeltildikten sonra berat dosyası yeniden oluşturularak imzalanmalı, şema ve şematron kontrolünden yeniden geçirilerek sürece devam edilmelidir.

Uyumlu Yazılımların kontrolünün ardından, berat dosyaları Başkanlık Bilgi İşlem Sistemlerine yüklenmeden önce mükelleflerin de defter ve berat dosyalarını görüntülemeleri ve muhasebe kayıtlarının, oluşturulan e-Defterlere tam ve uygun olarak aktarılıp aktarılmadığını kontrol etmeleri gerekmektedir.

Mükellefler tarafından muhasebe kayıtları ile oluşturulan e-Defterler arasındaki kontrolün yapılabilmesi için Uyumlu yazılım firmaları tarafından, e-Defterlere ait özet bilgilerin (oluşturulan defterin borç-alacak toplamı, yevmiye madde sayısı başlangıç-bitiş vb.) mükelleflere sunulması, oluşması muhtemel hataları engelleyecektir.

Adım 7 - 8: e-Defter ve berat dosyaları, Başkanlığı iki yöntemle gönderilebilir:

- 1- GİB e-Defter Uygulaması aracılığıyla
- 2- Web Servis aracılığıyla

1. GİB e-Defter Uygulaması Aracılığıyla

GİB e-Defter Uygulaması, e-Deftere kayıtlı mükelleflerin, berat dosyalarını göndermek için kullandıkları platformdur. Bu platforma, tüzel kişiler tarafından Mali Mühürle, gerçek kişiler tarafından Nitelikli Elektronik Sertifika veya Mali Mühürle giriş yapılmaktadır. Giriş yapıldıktan sonra bir aya ait Yevmiye defteri ve beratları ile Büyük defter ve beratları Başkanlık sistemine

yüklenir. Yüklenen defter ve berat dosyaları kontrol edildikten sonra berat dosyaları Başkanlık tarafından imzalanır. Mükellef, Başkanlık tarafından imzalanmış berat dosyalarını indirerek; e-Defterleri, defterlere ait beratları ve GİB onaylı beratları birlikte muhafaza etmek zorundadır. Tüm defter ve beratlar için olduğu gibi uyumlu yazılım programları GİB onaylı beratlar için de Yazılım Uyumluluk Kılavuzunda belirtilen hususları (şema ve şematron, beratın boş olup olmadığı, imza değeri vb.) kontrol etmekle sorumludur.

ÖNEMLİ NOT: e-Defter uygulamasından indirilen berat dosyasının kontrol sonucunun başarısız olması durumunda Gelir İdaresi Başkanlığı ile irtibata geçilmelidir.

e-Defter ve Berat dosyaları, Başkanlık sistemine yüklenmediği sürece, uyumlu yazılım programı üzerinden e-Defter dosyaları (yevmiye defteri-büyük defter) ve ilgili berat dosyaları (yevmiye defter beratı-büyük defter beratı) silinebilir. Silinen defter ve beratların yerine doğru defter ve beratlar yeniden oluşturulmalı ve sürecin sonunda muhakkak Başkanlık sistemine yüklenerek, GİB onaylı berat dosyaları alınmalıdır. GİB onaylı berat dosyası edinilmediği sürece oluşturulan defterlerin yasal geçerliliği olmayacağından emin olmak gerekmektedir.

e-Defterlerin hatalı veya eksik olduğunun anlaşılması halinde, yasal yükleme süresi geçmemiş ise ilgili berat dosyalarının e-Defter Uygulamasından silinmesi (berat dosyasının silinmesi halinde sistemde yer alan defter dosyası da geçersiz olacaktır) ve e-Defterlerin ve berat dosyalarının yeniden oluşturulup, Başkanlık sisteme yüklenmesi mümkün bulunmaktadır.

UYARI: Yasal yükleme süresi içinde yapılan silme işlemlerinde Uyumlu yazılım firmalarının, söz konusu beratların e-Defter Uygulamasından da silinip silinmediğini kontrol etmeleri gerekmektedir.

2. Web Servis Aracılığıyla

Web servis, mükelleflerin e-Defter uygulamasına doğrudan uyumlu yazılım programı üzerinden defter ve berat dosyalarını iletebildiği bir yöntemdir. Uyumlu yazılım onayı almış tüm firmalar web servis yöntemini kullanabilmektedir. Tercihen Web Servis kullanan Uyumlu

yazılım firmalarının, mükelleflere ait defter ve berat dosyalarını doğrudan Başkanlık sistemine yükleyebilmesi ve Başkanlık onaylı beratların indirilebilmesi için www.edefter.gov.tr sitesinde yayımlanan “Web Servis Kılavuzu”ndaki açıklamalara göre kendi yazılımlarında gerekli düzenlemeleri yapmaları gerekmektedir. Bu yöntemle Başkanlık sistemine defter ve berat dosyalarının yüklenmesinin yapılması akabinde, söz konusu defter ve berat dosyaları kontrol edilir daha sonra berat dosyaları Başkanlık tarafından imzalanır. Başkanlık tarafından imzalanmış berat dosyaları indirilerek; Defterler, defterlere ait beratlar ve GiB onaylı beratlar birlikte muhafaza edilmek zorundadır. GiB onaylı berat dosyaları edinilmediği sürece oluşturulan e-Defterler yasal ve geçerli kabul edilmeyecektir. Tüm defter ve beratlar için olduğu gibi uyumlu yazılım programları GiB onaylı beratlar için de Yazılım Uyumluluk Kılavuzunda belirtilen hususları (şema ve şematron, beratın boş olup olmadığı, imza değeri vb.) kontrol etmekle sorumludur.

ÖNEMLİ NOT: e-Defter uygulamasından indirilen berat dosyasının kontrol sonucunun başarısız olması durumunda Gelir İdaresi Başkanlığı ile irtibata geçilmelidir.

Adım 9 - 10: e-Defter uygulamasında yapılan geliştirme ile birlikte, 22.5.2024 tarihi itibarıyla yüklenecek paketler için geçerli olmak üzere; e-Defter dosyalarının ve berat dosyalarının “eşanlı olarak” e-Defter uygulaması üzerinden veya web servis aracılığıyla, Gelir İdaresi Başkanlığı Bilgi İşlem Sistemine yüklenmesi gerekmektedir.

İlgili ayın e-Defter ve berat dosyaları oluşturulduktan sonraki aşama, defter ve berat dosyalarının Başkanlık sistemine yüklenmesidir. Yüklenecek paketin formatı **[VKN/TCKN]-[YILAY]-[YB/KB]-[Parça Numarası].zip** şeklinde olmalıdır. Pakette aynı parça ait olmak üzere defter xml ve berat xml dosyaları yer almalıdır. Başkanlık sistemine gönderilen defter ve berat xml dosyaları ayrı kuyruk yapısında işleme alınacaktır. Öncelikle berat dosyası üzerinde imza, şema/şematron ve teknik kılavuzlarda belirtilen kontroller yapılır, başarılı ise berat dosyasının durumu, **“Paket başarılı, defter paketinin işlenmesi bekleniyor.”** olarak güncellenir. Daha sonra defter dosyası üzerinde imza, şema/şematron ve matematiksel imza doğrulama kontrolleri yapılır. Defter dosyası üzerinde yapılan kontrollerin sonucu başarılı ise hem defter

dosyasının hem de berat dosyasının durumu “**Paket Başarıyla İşlendi**” olarak güncellenir. Berat dosyaları Başkanlık tarafından imzalanır. Defter ve berat dosyaları üzerinde yapılan kontrollerde hata alınması durumunda ise mükelleflerin hata açıklamalarını dikkate alarak işlem yapmaları gerekmektedir.

Defter ve berat dosyaları üzerinde, yukarıda belirtilen kontrollerin başarılı olarak tamamlanması durumunda, Defter ve berat dosyasının yüklenme zamanı olarak, paketin Başkanlık sistemine iletiliği zaman dikkate alınır.

Bu aşama da dikkat edilmesi gereken husus, defter ve berat dosyalarının başarılı olarak yüklenmesi ve Başkanlık onaylı berat dosyalarının e-Defter Uygulamasından indirilmesi işlemlerinin takip edilmesidir.

UYARI:

Yasal yükleme süresi geçmemiş dönem defterlerinin incelemeye konu olması halinde yasal yükleme süresi beklenmeden inceleme/denetim konu dönemlere ilişkin e-Defterin oluşturulup ilgili defter ve berat dosyalarının e-Defter Uygulamasına yüklenmesi ve söz konusu defterin inceleme/denetim birimlerine teslim edilmesi gerekmektedir.

Başkanlık sistemi kaynaklı herhangi bir kesinti veya sistem arızası nedeniyle, defter ve berat dosyalarının yasal sürelerde yüklenememesi durumunda söz konusu defter ve berat dosyalarının, Nitelikli Elektronik Sertifika (NES) veya Mali Mühür ile zaman damgalı olarak imzalanması veya onaylanması gerekmektedir. Bu kapsamda kullanılacak olan zaman damgaları TÜBİTAK BİLGEK KAMU SM'den temin edilecektir. Kesinti veya arıza durumunun ortadan kalkmasını takiben ilgili defter ve berat dosyalarının Başkanlık sistemine yüklenmesi gerekmektedir.

Adım 11 - 12: Muhafaza ve ibraz yükümlülüğü, e-Defterlerin ve beratların kaynağının doğruluğuna, bütünlüğe ve değişmezliğine ilişkin olan (Nitelikli Elektronik Sertifika ve Mali mühür değerleri dahil) her türlü elektronik kayıt ve veri ile doğrulama ve görüntüleme araçlarının tümünü kapsamakta olup, e-Defterlere istenildiğinde kolaylıkla erişebilmeyi, anlaşılabilir ve eksiksiz bir biçimde görüntüleyemeyi ve okunabilir kâğıt baskılarını üretebilmeyi sağlayacak biçimde yerine getirilmelidir.

Muhafaza edilmesi gereken dosyalar, oluşturulan e-Defterler, beratlar ve GİB onaylı beratlardır. Bu dosyaların hepsi bir arada bu Kılavuzda belirlenen dizin yapısında mükellefin kendi bilgi işlem sisteminde ve güvenli bir ortamda muhafaza edilmelidir. Uyumluluk onayı alan yazılım firmaları, dizin yapısı konusuyla ilgili olarak mükellefleri yönlendirmekle sorumludur. Dizin yapısı hakkında detaylı açıklamalara www.edepter.gov.tr sitesinde yayımlanan “e-Defter Yazılım Uyumluluk Onay Kılavuzu”nda yer verilmiştir. Anılan Kılavuzda; “*Yevmiye/kebir dosyalarının, yevmiye/kebir beratlarının ve GİB onaylı yevmiye/kebir beratlarının içinde tutulduğu dizin yapısının ekran alıntıları (Dizin yapısı standart ağaç yapısında olmalıdır ilgili ayın paketleri bir klasörde, tüm ayların toplamı hesap dönemi klasöründe ve hesap dönemi klasörlerin hepsi de aynı klasörde olacak şekilde bilgisayarın yerel depolamasında saklanmalı. XML dosyalarını mükellefin/denetim elemanının düzgün görüntüleyebilmesi için XSLT dosyaları da ilgili ay dizinlerinin içerisinde konulmalıdır. Dizin yapısı/VKN/ HESAP DÖNEMİ/AY/ altında Y-K dosyaları [defterler], YB-KB dosyaları [defter beratları], GİB-YB ile GİB-KB dosyaları [GİB onaylı defter beratları] şeklinde olmalıdır)*” açıklaması yer almaktadır.

Şekil 4’te 2023 yılına ait örnek bir dizin yapısı sunulmuştur. Burada kök dizin (Şekil 2’de EDEFTER olarak görülen) tamamen mükellefe ait olup, onun ardından gelmesi gereken VKN/HESAP DÖNEMİ/AY yapısı aynı olmalıdır. Buradaki en önemli husus bir aya ait oluşturulan tüm defter, berat ve GİB onaylı beratlar aynı ay klasörü içinde saklanmalıdır. Aynı zamanda e-Defterlerin saklandığı ay klasörlerinde xslt dosyasının da bulunması zorunludur. Başkanlıkta onay almış Uyumlu yazılım firmaları bu dosyaları kullanıcıları için temin etmeli ve güncel dosyayı kendilerine belirtilen dizin yapısında sunmalıdır. Yapılması gereken XSLT tanımları www.edepter.gov.tr sitesinde yayımlanan e-Defter paketi içerisindeki Teknik Kılavuzda açıklanmıştır. Bu konuda yapılması gereken tanımlar, Uyumlu yazılım firmalarının sorumluluğundadır.

Ad		Tür
1234567808-202301-K-000000.xml		XML Belgesi
1234567808-202301-KB-000000.xml		XML Belgesi
1234567808-202301-Y-000000.xml		XML Belgesi
1234567808-202301-YB-000000.xml		XML Belgesi
berat.xslt		XSLT Dosyası
GIB-1234567808-202301-KB-000000.xml		XML Belgesi
GIB-1234567808-202301-YB-000000.xml		XML Belgesi
kebir.xslt		XSLT Dosyası
yevmiye.xslt		XSLT Dosyası

Şekil-4: GİB Standardında Yayımlanan Dizin Yapısı (Ağaçlı yapı)

Yasal yükleme süresi geçtikten sonra silinen defter ve beratlar için aşağıda belirtilen dizin standardına uyulması gerekmektedir.

Dizin Şeması:

- **KLASÖR ADI**
- ✓ **VERGİ KİMLİK NUMARASI**
 - **HESAP DÖNEMİ BAŞLANGIÇ-BİTİŞ TARİHLERİ**
 - ❖ **AY**
 - **İPTAL EDİLENLER/SİLİNENLER**
 - **Y, K, YB, KB, GİB ONAYLI YB, GİB ONAYLI KB VE XSLT DOSYALARI**

→ ⏪ ⏹ Bu bilgisayar > Masaüstü > e-Defter dizin yapısı > VKN_TCKN

	Ad	Değiştirme tarihi	Tür
✓	e-Defter dizin yapısı		
✓	VKN_TCKN	01.01.2023-31.12.2023	Dosya klasörü
✓	01.01.2023-31.12.2023	01	
	02		
	03		
	04		
	05		
✓	15.05.2023-31.12.2023	05	
	06		
	07		
	08		
	09		
	10		
	11		
	12		

Şekil-5: Tasfiye Hali İçin GİB Standardında Yayımlanan Dizin Yapısı (Ağaçlı yapı)

← → ⏪ ⏹ Bu bilgisayar > Masaüstü > e-Defter dizin yapısı > VKN_TCKN > 01.01.2023-31.12.2023 > 01

	Ad	Tür
✓	e-Defter dizin yapısı	
✓	VKN_TCKN	
✓	01.01.2023-31.12.2023	
✓	01	iptal edilen-silinenler
	02	Dosya klasörü
	03	XML Belgesi
	04	XML Belgesi
	05	XML Belgesi
	06	XML Belgesi
	07	XML Belgesi
	08	XSLT Dosyası
	09	XSLT Dosyası
	10	XSLT Dosyası
	11	XSLT Dosyası
	12	XSLT Dosyası

Şekil-6: Silinen Defter/Berat Dosyaları İçin GİB Standardında Yayımlanan Dizin Yapısı (Ağaçlı yapı)

	Ad	Tür
	1234567808-202301-K-000000.xml	XML Belgesi
	1234567808-202301-KB-000000.xml	XML Belgesi
	1234567808-202301-Y-000000.xml	XML Belgesi
	1234567808-202301-YB-000000.xml	XML Belgesi
	berat.xslt	XSLT Dosyası
	GIB-1234567808-202301-KB-000000.xml	XML Belgesi
	GIB-1234567808-202301-YB-000000.xml	XML Belgesi
	kebir.xslt	XSLT Dosyası
	yevmiye.xslt	XSLT Dosyası

Şekil-7: Silinen Defter/Berat Dosyaları Klasörünün Yapısı (Ağaçlı yapı)

D. YASAL YÜKLEME SÜRESİ GEÇEN ELEKTRONİK DEFTERLERİN YENİDEN OLUŞTURULMASI

Yasal yükleme süresi geçen berat dosyalarına ilişkin e-Defterin yeniden oluşturulabilmesi için Başkanlık sisteminde kayıtlı mevcut berat dosyalarının silinmesine ilişkin talepler; durumun aşağıda belirtilen evraklar ile tevsiki halinde Başkanlıkça değerlendirilecektir.

Buna göre; e-Defter tutanlar, Vergi Usul Kanununda belirtilen “Mücbir Sebep” halleri nedeniyle e-Defter veya berat dosyalarına ait kayıtlarının bozulması, silinmesi, zarar görmesi veya işlem görememesi ve e-Defter ve berat dosyalarının muhafaza edildiği e-Defter saklama hizmeti veren özel entegratör kuruluşlardan veya Başkanlıktan ikincil örneklerinin temin edilemediği hallerde, söz konusu durumların öğrenilmesinden itibaren tevsik edici bilgi ve belgeleri ile birlikte 30 gün içinde ticari işletmesinin bulunduğu yetkili mahkemesine başvurarak kendisine bir zayı belgesi verilmesini istemelidir.

Mahkemeden zayıf belgesinin temin edilmesini müteakip, zayıf belgesi ve Özel Amaçlı YMM Raporu ile birlikte durumun Başkanlığına yazılı olarak bildirilmesi halinde, mükelleflerin zayıf olan e-Defter kayıtlarının yeniden oluşturulması ve bunlara ait yeni oluşturulan e-Defter ve berat dosyalarının e-Defter uygulaması aracılığı ile Başkanlık sistemine yeniden yüklenmesi için Başkanlık tarafından yazılı izin verilir.

Yasal yükleme süresi geçen beratlara ilişkin e-Defterde, Uyumlu yazılım firması kaynaklı eksik veya hatalı veri girişleri olması halinde ise durumun öğrenilmesinden itibaren tevsik edici bilgi ve belgeler (Uyumlu yazılım firması tarafından hazırlanan teknik rapor, Özel Amaçlı YMM Raporu) ile birlikte 15 gün içinde Başkanlığına başvurulması gerekmektedir.

Başkanlık, gerekli gördüğü takdirde yukarıda belirtilen belgelere ilave olarak başka tevsik edici belgeler de talep edebilir.

E. MULTI CURRENCY (MUC) KULLANIM ÖRNEKLERİ

Sıra No	DefaultCurrency (KOD)	AmountCurrency (KOD)	AmountOriginalExchangeRateDate (TARİH)	AmountOriginalAmount (TUTAR)	AmountOriginalCurrency (KOD)	AmountOriginalExchangeRate (KUR)	AmountOriginalExchangeRateSource (KURUN KAYNAĞI)	AmountOriginalExchangeRateComment (AÇIKLAMA)	Amount
1	EUR	EUR	17.03.2015	100 (unitRef=EUR)	USD	0,8621	TCMB Etki Satış kuru	17/03/2015 T.C.M.B. Etki Satış kuru (unitRef= EUR)	86,21
2	TRY	TRY	18.03.2015	100 (unitRef=TRY)	EUR	2,78	SPOT SÖZLEŞME	18/03/2014 Spot Sözleşme (unitRef= TRY)	278
3	USD	USD	18.03.2015	100 (unitRef=USD)	CNY(İN YUANI)	0,1602	İTHALAT SÖZLEŞMESİ	18/03/2014/2365 İthalat Sözleşmesi (unitRef= USD)	16,02
4	USD	(Bu alan XML'de oluşturulmayacak)	(Bu alan XML'de oluşturulmayacak)	(Bu alan XML'de oluşturulmayacak)	(Bu alan XML'de oluşturulmayacak)	(Bu alan XML'de oluşturulmayacak)	(Bu alan XML'de oluşturulmayacak)	(Bu alan XML'de oluşturulmayacak)	100 USD (unitRef= USD)
5	TRY	USD	17.03.2015	100 (unitRef=TRY)	USD	2,78	T.C.M.B.	17/03/2015 T.C.M.B. Etki Satış kuru (unitRef= USD)	100

Tablo 2. Çoklu Döviz Kuru Örnek Tablosu

ÖRNEK 1:

“17/03/2015 tarihli 100 USD tutarlı faturanın kaydı”

Tablo 1'de verilen 1 numaralı örnekte, defter Euro cinsinden tutulmakta olup, 100 ABD Doları tutarındaki faturanın EUR olarak deftere kaydedilmesi söz konusudur.

Burada dikkat edilmesi gereken XML'de unitRef alanının aslında varsayılan para birimi(XBRL Karşılığı defaultCurrency)'den geldiğidir. Bu kayıttta 100 dolarlık bir tutar, işlem günü Merkez Bankasından alınan (XBRL karşılığı AmountOriginalExchangeRateSource) döviz kuruna (XBRL karşılığı AmountOriginalExchangeRate) göre Euro olarak hesaplanmıştır. Ayrıca bu döviz kuruna ait açıklama alanı XBRL 'de "AmountOriginalExchangeRateComment" alanına yazılmalıdır. XBRL'de "Amount" alanına tekabül eden kısımda ise yabancı para tutarının (XBRL Karşılığı AmountOriginalAmount) döviz kuruna (XBRL karşılığı AmountOriginalExchangeRate) bölünmesi ile elde edilen tutar aktarılmaktadır. Bu örnek VUK 215. Maddesinin b bendine göre Bakanlar Kurulunca defteri yabancı para cinsinden tutmasına izin verilen mükellefin yapacağı kayda istinaden örnektir. Bu kayıttta firma yabancı para olarak defter tutmasına rağmen farklı bir yabancı para cinsinden işlemini kayıt edebilir.

Defterin Tutulduğu para birimi	=	defaultCurrency	= EUR
Parasal Tutar (Defter Kaydedilen)	=	amount	= 86,21
Deftere kaydedilen tutarın Para birimi	=	amountCurrency	= EUR
Döviz Kuru Tarihi	=	amountOriginalExchangeRateDate	= 17/03/2015
Orijinal Para Birimi Miktarı	=	amountOriginalAmount	= 100
Orijinal Para Birimi	=	amountOriginalCurrency	= USD
Döviz kuru	=	amountOriginalExchangeRate	= 0,8621
Kaynak Döviz Kuru	=	amountOriginalExchangeRateSource	= TCMB Satış
Kaynak Döviz Kuru Açıklama	=	amountOriginalExchangeRateComment	=17/03/2014 TCMB Efektif Satış kuru

ÖRNEK 2:

Tablo 1'de verilen 2 numaralı örnekte, defter Türk Lirası (TRY) cinsinden tutulmakta olup, 100 EURO tutarındaki faturanın Türk Lirası olarak deftere kaydedilmesi söz konusudur.

Burada dikkat edilmesi gereken XML'de unitRef alanının aslında varsayılan para birimi(XBRL Karşılığı defaultcurrency)'den geldiğidir. Bu kayıttta 100 Euro'luk bir tutar, spot sözleşmeden alınan (XBRL karşılığı AmountOriginalExchangeRateSource) döviz kuruna (XBRL karşılığı AmountOriginalExchangeRate) göre TRY olarak hesaplanmıştır. Ayrıca bu döviz kuruna ait açıklama alanı XBRL 'de "AmountOriginalExchangeRateComment" alanına yazılmalıdır. XBRL'de "Amount" alanına tekabül eden kısımda ise yabancı para tutarının (XBRL Karşılığı

AmountOriginalAmount) döviz kuruna (XBRL karşılığı AmountOriginalExchangeRate) bölünmesi ile elde edilen tutar aktarılmaktadır. Bu örnek hem Merkez Bankası hem de bankaların Türk Lirası Karşlığını göstermek şartıyla yabancı paralı işlemlerini tuttuğu kayda örnektir.

Defterin Tutulduğu para birimi	=	defaultCurrency	= TRY
Parasal Tutar (Defter Kaydedilen)	=	amount	= 278
Deftere kaydedilen tutarın Para birimi	=	amountCurrency	= USTRY
Döviz Kuru Tarihi	=	amountOriginalExchangeRateDate	= 18/03/2015
Orijinal Para Birimi Miktarı	=	amountOriginalAmount	= 100
Orijinal Para Birimi	=	amountOriginalCurrency	= EUR
Döviz kuru	=	amountOriginalExchangeRate	= 2,78
Kaynak Döviz Kuru	=	amountOriginalExchangeRateSource	=Spot Sözleşme
Kaynak Döviz Kuru Açıklama	=	amountOriginalExchangeRateComment	= 18/03/2014 Spot Sözleşme

ÖRNEK 3:

Tablo 1'de verilen 3 numaralı örnekte, defter Amerikan Doları (USD) cinsinden tutulmakta olup, 100 Çin YUANI tutarındaki ithalat furasının ABD Doları olarak deftere kaydedilmesi söz konusudur.

Burada dikkat edilmesi gereken XML'de unitRef alanının aslında varsayılan para birimi(XBRL Karşılığı defaultcurrency)'den geldiğidir. Bu kayıtta 100 Çin Yuanını, ithalat sözleşmesinden alınan (XBRLkarşılığı AmountOriginalExchangeRateSource) döviz kuruna (XBRL karşılığı AmountOriginalExchangeRate) göre USD olarak hesaplanmıştır. Ayrıca bu döviz kuruna ait açıklama alanı XBRL 'de "AmountOriginalExchangeRateComment" alanına yazılmalıdır. XBRL'de "Amount" alanına tekabül eden kısımda ise yabancı para tutarının (XBRL Karşılığı AmountOriginalAmount) döviz kuruna (XBRL karşılığı AmountOriginalExchangeRate) bölünmesi ile elde edilen tutar aktarılmaktadır. Bu örnek VUK 215. Maddesinin b bendine göre Bakanlar Kurulunca defteri yabancı para cinsinden tutmasına izin verilen mükellefin yapacağı kayda istinaden örnektir. Bu kayıtta firma yabancı para olarak defter tutmasına rağmen farklı bir yabancı para cinsinden işlemini kayıt edebilir.

Defterin Tutulduğu para birimi	= defaultCurrency	= USD
Parasal Tutar (Defter Kaydedilen)	= amount	= 16,02
Deftere kaydedilen tutarın Para birimi	= amountCurrency	= USD
Döviz Kuru Tarihi	= amountOriginalExchangeRateDate	= 18/03/2015
Orijinal Para Birimi Miktarı	= amountOriginalAmount	= 100
Orijinal Para Birimi	= amountOriginalCurrency	= CNY
Döviz kuru	= amountOriginalExchangeRate	= 0,1602
Kaynak Döviz Kuru	= amountOriginalExchangeRateSource	= İthalat Sözleşmesi
Kaynak Döviz Kuru Açıklama	= amountOriginalExchangeRateComment	= 18.03.2014/2365 İthalat Sözleşmesi

ÖRNEK 4:

Tablo 1'de verilen 4 numaralı örnekte, defter Amerikan Doları (USD) cinsinden tutulmaktadır. 100 ABD Doları tutarındaki faturanın yine aynı para biriminde yani USD olarak deftere kaydedilmesi söz konusudur (Örnek 1 ve 3'te de yabancı para cinsinden defter tutulmaktadır. Bunların hepsi için VUK 215 hükmü geçerlidir). Bu kayıtta firma sadece tek bir yabancı para olarak defter tutmaktadır. Ayrıca farklı bir yabancı para işlemi bulunmamaktadır.

Defterin Tutulduğu para birimi	= defaultCurrency	= USD
Parasal Tutar (Defter Kaydedilen)	= amount	= 100
Deftere kaydedilen tutarın Para birimi	= amountCurrency	= XML'de Oluşturulmayacak
Döviz Kuru Tarihi	= amountOriginalExchangeRateDate	= XML'de Oluşturulmayacak
Orijinal Para Birimi Miktarı	= amountOriginalAmount	= XML'de Oluşturulmayacak
Orijinal Para Birimi	= amountOriginalCurrency	= XML'de Oluşturulmayacak
Döviz kuru	= amountOriginalExchangeRate	= XML'de Oluşturulmayacak
Kaynak Döviz Kuru	= amountOriginalExchangeRateSource	= XML'de Oluşturulmayacak
Kaynak Döviz Kuru Açıklama	= amountOriginalExchangeRateComment	= XML'de Oluşturulmayacak

ÖRNEK 5

Tablo 1'de verilen 5 numaralı örnekte, defter Türk Lirası (TRY) cinsinden tutulmaktadır. Ancak 100 ABD Doları tutarındaki bir çek için nazım hesap kaydı oluşturulacaktır. Bu örnekte görüldüğü üzere, Türk Lirası olarak tutulmakta olan bir defterin, özellikle nazım hesap kayıtlarında yabancı para olarak bilgi verildiğinin anlaşılması için defaultCurrency TRY iken amountCurrency USD olarak xml oluşturulmaktadır. Döviz kuru bilgisi de verilmesine rağmen, tutar kısmında TRY cinsinden değil, USD cinsinden yabancı paranın tutarı verilmektedir.

Defterin Tutulduğu para birimi	= defaultCurrency	= TRY
Parasal Tutar (Defter Kaydedilen)	= amount	= 100
Deftere kaydedilen tutarın Para birimi	= amountCurrency	= USD
Döviz Kuru Tarihi	= amountOriginalExchangeRateDate	= 18/03/2015
Orijinal Para Birimi Miktarı	= amountOriginalAmount	= 100
Orijinal Para Birimi	= amountOriginalCurrency	= USD
Döviz kuru	= amountOriginalExchangeRate	= 2,78
Kaynak Döviz Kuru	= amountOriginalExchangeRateSource	= T.C.M.B.
Kaynak Döviz Kuru Açıklama	=amountOriginalExchangeRateComment	=18/03/2015 TCMB Efektif Satış kuru

F. MUVAFAKATNAME İŞLEMLERİ

1 Sıra No.lu Elektronik Defter Genel Tebliğinin (4.3.7.) numaralı fıkrasında yer alan düzenleme uyarınca, mükellefler tarafından Dijital Vergi Dairesi üzerinden elektronik ortamda verilen muvafakatnamede belirtilmesi kaydıyla, e-Defter ve berat dosyalarının Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından yazılım uyumluluk onayı verilen yazılım firmalarının veya defter tutma hususunda 3568 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde yetki verilen meslek mensuplarının “Mali Mührü” ya da “Nitelikli Elektronik Sertifikası” ile imzalanması/onaylanması ve defter ve berat dosyalarının bunlar tarafından Gelir İdaresi Başkanlığı sistemlerine yüklenmesi mümkün bulunmaktadır.

Yazılım uyumluluk onayı verilen yazılım firmalarına ya da meslek mensuplarına (Defter tutma hususunda 3568 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde yetki verilen meslek mensubu) e-Defter ve berat dosyaları için imzalama ve yükleme izninin verilmesi, mükelleflerin bu işlemlerden doğan hukuki ve cezai sorumluluğunu ortadan kaldırır.

e-Defter ve berat dosyalarının imzalanmasına, Başkanlık sistemlerine yüklenmesine ilişkin olarak verilecek muvafakatname ile yapılacak yetkilendirme işlemleri Dijital Vergi Dairesi üzerinden “e-Defter Muvafakatname Kullanım Kılavuzu”nda (<https://dijital.gib.gov.tr/Kılavuzlar#0> adresinde yayınlanan) belirtilen şekilde gerçekleştirilebilecektir.

e-Defter Muvafakatname işlemlerinde;

- Uyumlu yazılım firması ya da meslek mensubu seçeneklerinden sadece biri için muvafakatname verilebilecektir.
- Uyumlu yazılım firması seçeneğinin tercih edilmesi durumunda 1 Sıra No.lu Elektronik Defter Genel Tebliği kapsamında Başkanlığımızdan uyumluluk onayı alan yazılım firmalarından biri seçilebilecektir.
- Meslek mensubu seçeneğinin tercih edilmesi durumunda, meslek mensubu ile mükellef arasında aktif Aracılık ve Sorumluluk Sözleşmesi bulunması gerekmektedir. Mükellef ile meslek mensubu arasında muvafakatname olmasına rağmen, aracılık ve sorumluluk sözleşmesinin iptal edilmesi durumunda, iptal tarihi itibarıyla verilen muvafakatname geçersiz olacaktır.
- Defter ve berat dosyalarının imzalanması ve Başkanlık sistemlerine yüklenmesi işlemleri, muvafakatname verilen uyumlu yazılım firması ya da meslek mensubu tarafından muvafakatname tarihi itibarıyla yapılabilecektir. Söz konusu muvafakatname iptal edilmediği sürece geçerli kabul edilecektir.
- Aktif bir muvafakatname bulunduğu sürece ikinci bir muvafakatname verilmesi mümkün bulunmamaktadır. Yeni bir muvafakatnamenin verilebilmesi için mevcut muvafakatnamenin iptal edilmesi gerekmektedir.
- Muvafakatname verilen uyumlu yazılım firması ya da meslek mensubu tarafından kanuni süre içerisinde paket silme işlemi yapılabilecektir.
- Muvafakatname verilen uyumlu yazılım firması ya da meslek mensubu kendi mali mührü ya da elektronik imzası ile “e-Defter Uygulaması”na giriş yaparak “Muvafakatname İşlemleri” menüsünden verilen muvafakatnamenin detaylarını görebilecek, aynı uygulama üzerinden tarafına muvafakatname veren mükelleflerin paketlerini yükleyebilecek, kanuni sürede silebilecek ve paket durumlarını sorgulayabileceklerdir.